

Taxa postala
plátte in num.
No. 224713/929.

ROMANIA

1 LEU POSTA

10. Telefon: 8-61.
Havonta 110, negy
evre 600, egészve
földre: Havonta 2,
félve 12, egészve
detések díjazás
KELET" a transil-
zsidóság egyetlen politikai napilap-
ja. Cikkeink utánnomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jámor
Ferenc. Búcsú szerkesztő: Hát-
szegi Ernő, Strada Cobălcescu 52.
Vasárnap, 1937. szeptember 12.
5698. ÉV. XX. ÉVF.
TISRI 7. 206. SZAM.

A mandátumbizottság

Eyeken át sóhivatalnak nézte a politikai világ a Népszövetség állandó mandátumbizottságát.
Mindenki tudta, hogy ez az „ellenőrzési“ jog, amellyel a Népszövetség ruházta fel ezt a bizottságot a mandatárius hatalmak fölött, papíron létezik csupán és hű ábránd volna azt remélni, hogy az a bizottság egyebet mondjon jelentéseiben, mint azt, amit a mandatárius hatalmak megengedhetnek tartanak. Így is volt.

Most az egyszer azonban olyan szetep jutott ennek a bizottságnak, amely valóban döntő jelentőségű.
A Palesztina-kérdés bonyolult volta úgy hozta magával, hogy a mandátumbizottság tényleges döntőbírói fórummá nőtte ki magát és megengedhette magának azt a luxust, hogy önálló verdiktet hozzon a palesztinai angol kormányzat fölött.

Ez a verdikt, — amely elsőfokú ítéletnek mondható azokban a tárgyalásokban, amelyek Palesztina ügyében várhatóak a közeljövőben, — csöppet nem hizelgő az angol mandatárius hatalomra nézve.

Ha nem is vága el az utját a felosztási tervnek, — de egészen szembehelyezkedett a királyi bizottság és az angol kormánynyilatkozat számos olyan kitételeivel, amelyek az angol Palesztina-politika alapvető pontjait érintik.

A mandátumbizottságnak az a megállapítása, hogy a zsidó bevándorlás mesterséges korlátozása a mandátum nyílt megszegése nemcsak éles kritika a kormány egész magatartása fölött, hanem olyan nyilatkozat, aminő nemzetközi fórum részéről nem érte még az angol kormányt a Palesztina-mandátum fennállása óta.

Ez az állásfoglalás nemcsak jelentős sikere a cionista diplomáciának, de jelentős fegyver is abban a korban, amely a közeljövőben vár a cionista politikára.

A nacionalista zsarolás

Az egyik jobboldali lapnak Iunian ellen intézett támadásával kapcsolatban érdekes cikket ír az egyik bucsuresti lapban Tudor Teodoru Braniște. A cikkirő, a felkavart politikai élet jószemű megfigyelője, meghatározza a „nacionalista zsarolás“ fogalmát.

Iunian egyik beszédével vitázva a jobboldali lap megállapította Iunianról, hogy „leszámolt a románsággal“ és nem számítható többé a hazafiai köze.

A jobboldalnak ez az egyetlen ellenérve és ez a zsarolásának legkönnyebb módja. Az ellenérvek nem érvekkel, hanem káromkodásokkal válaszol. Nem eszméket, hanem kocsis-mondatokat szeg az mellének. Nem a racionalis gondolkodás, hanem a külvárosi közönségesség nyelvét használja vele szemben.

Iunian elég keménykötésű politikus ahhoz, hogy ne hagyja magát megszarolni. Ha gondbáskodnak vele, ha szidják és becsmérik — megmarad azon a politikai vonalon, amelyen elindult. De sok politikus, mondhatnánk a politikuskok többsége, hagyja magát nyírszerrel megszarolni. Nem tudnak ellenállni a zsarolásnak. Nem viselik el a gondbáskodást. Ugynevezett nacionalizmust üznek, hogy ne üvötsenek rájuk a cigánylegények, akik kampóskezesekkel a mellükön ágának a villamos megállóknál. Lemondanak a világnézetükről, hogy ne támadják meg őket. Tucatjával vannak ilyen esetek és pedig a legjellegzetesebbek az egész román közéletben. A nacionalista zsarolás szedi az áldozatait. A gyávaaság, mely közeletünket jellemzi, behódol a fenyegetések előtt. Nagyon kevés olyan ember van, aki mindent elvisel, de mégis szabadon nyilvánítja véleményét.

A demokrácia éppen azért alul marad a diktatúrával és jobboldallal szemben. A demokrácia érvel, a jobboldal zsarol.

Az a politikus, aki a demokráciát támadja, mitsém kockáztat. Ebből a körből nem indul ki sem goromba hang, sem botlítások, sem pedig revolgyerölés. Antidemokratikus erőzmű ember zsebetett kézzel sétálhat, minden veszély nélkül. Sőt, ellenkezőleg. A jobb-

Litvinov bünözőknek és banditáknak nevezte a nyoni értekezleten a földközi-tengeri kalózokat

Máltától nyugatra Franciaország, keletre a többi tengeri hatalmak veszik ellenőrzés alá a Földközi tengert. Eden és Delbos határozott állásfoglalása a kalózkodás ellen

Az angol tengernagyi hivatal megállapította, hogy a Földközi tenger kalózhajói — olaszok

Mint jelentettük, tegnap délután négy óra 45 perckor nyílt meg Nyonban a földközi-tengeri konferencia. Az állomáson Sthrani, a város polgármestere fogadta a delegátusokat, üdvözölte őket, amire Eden angol külügyminiszter válaszolt.

A gyűlés megnyitása után Eden angol külügyminiszter ajánlatára a delegátusok egyhanguan Delbos francia külügyminisztert választották meg az értekezlet elnökévé. Az elnöki szék elfoglalása után Delbos beszédet intézett a jelenlevőkhez, hangsúlyozva az értekezlet célját.

Nincs szándékunkban olyan elvi határozatokat ráerőszakolni valamely országra, amelyet egyetemesen ne fogadnának el. Szükségesnek látszik azonban biztosítani a rendet a Földközi tenger medencéjében,

és rendkívüli intézkedéseket fogantatni abból a célból, hogy a kereskedelmi hajók akadálytalanul közlekedhessenek a Földközi tengeren.

Minden országnak jogában áll lebonyolítani a szabad kereskedelmet ezen a tengeren és közülnök egyes országoknak egyenesen vitális érdeke fűződik a Földközi tengerhez. Senkinek nincs joga tehát, hogy a közlekedés kárára önkényeskedjen ezen a tengeren. A francia és angol kormányok azon fáradoznak, hogy eredményesen intézzék el a felerült incidenseket. Ettől az értekezlettől várjuk a megoldást, amely a lehető legenyhébbre csökkentse a Földközi tengeren ma uralkodó atmoszférát.

Litvinov éles kirohanás a kalózhajók ellen

Delbos francia külügyminiszter után Litvinov szovjet-külügyminiszter emelkedett szólásra, aki szégyenletesnek nyilvánította a Földközi tengeren történeteket.

Bünözőknek és banditáknak minősítette azokat, akik felelősek a kereskedelmi hajók mágtamadásáért, hangsúlyozva, hogy a szovjetkormány elhatározott szándéka, hogy a legerősebbek lépjen fel a földközi-tengeri zavaróóklak szemben.

A szovjet-kormány — folytatta beszédét Litvinov — támogatni fog minden olyan kezdeményezést, amely a földközi-tengeri béke megteremtésére irányul.

Csak helytelenítem tudom a tényt, hogy a földközi-tengeri zavaróóklakban leginkább érintett ország, Spanyolország, nem képviselteti magát ezen az értekezleten. Még mindig nem késő azonban.

— Mindannyiunknak az ajkunkon van annak az országnak a neve, amelyik fe-

lelős a zavargásokért, de egyikünk sem mondja ki. A szovjet-kormány azonban nem fog belenyugodni a történetekbe, nevezetesen abba, hogy békés kereskedelmi hajóit megtámadják, vagy elsüllyeszék. Készek vagyunk arra, hogy teljes mértékben elfogadjuk és alkalmazzuk az értekezlet megtorló határozatait.

Eden beszéde
Eden angol külügyminiszter rövid beszédében rosszaságát fejezte ki amiatt, hogy egyes országok, amelyeknek közreműködése jelen pillanatban nagyon fontos volna, nem jelentek meg az értekezleten.

Szükséges, hogy az émlített országok szívében elfogadják és meg is tartják a nyoni értekezlet határozatait.

Az ülés Eden beszédével véget ért. A szombati ülésen a nyoni értekezleten megtárgyalták Nagy-Britannia azon tervezetét, hogy a Földközi tengert két zónára osszák, a Máltától nyugatra eső részt Franciaország, a Máltától keletre eső részt pedig az értekezleten résztvevő hatalmak felügyelete alá helyezték.

Delbos tegnap este vacsorát adott a nyoni értekezlet kilenc résztvevő államának delegátusai tiszteletére.

A Havas tudósítója megjegyzi, hogy a szakbizottság ülésén Litvinov nem ismételt meg semmit a földközi-tengeri értekezlet nyilvános ülésén mondott fenyegetéseiből, sőt nem is követelte a valenciai kormányt az értekezletre való meghívását. Ellenkezőleg: Eden nem titkolta el azon szándékát, hogy Olaszországot állandóan tájékoztassák a konferencia tanácskozássairól. Eden reményét fejezte ki, hogy végül is Olaszország csatlakozni fog a hozandó intézkedésekhez.

Olaszország „ártatlannak“ érzi magát

Mint Rómából jelentik, olasz politikai körökben kijelentették, hogy egyáltalában nem lepte meg Olaszországot az a támadás, amelyet Litvinov szovjet külügyminiszter Róma ellen a nyoni értekezleten. Jólinformált körökben az a hír terjedt el, hogy ha Szovjetország beváltja azokat a fenyegetéseket, amelyekről Litvinov beszélt, akkor Itália nem megtorlasként, hanem támadásként fogja fogadni azokat. Megtorlás ugyanis csak olyan ország, vagy személy ellen alkalmazható, aki elkövetett valamit. Olaszország ártatlannak érzi magát.

Az angol közvélemény elégedett Londoni jelentés szerint az angol közvélemény élénk meglepéssel vette tudomásul a nyoni értekezlet első napjának

(Folytatása a 10. oldalon.)

Egy veterán cionista emlékiratai

Saul Rafael Landau a cionizmus hőskoráról

A cionizmus két nevezetes évfordulót ünnepelt a napokban: Most lett 40 éve, hogy Theodor Herzl megalapította a Die Welt-et, amely a világháborúig a cionista szervezet központi hivatalos orgánuma volt és aszerint, hogy az E. A. C. (a szűkebb Aktionskomitee), hol székel, Bécsben, Kölnben, vagy Berlinben jelent meg. És ugyancsak most lett 40 éve annak is, hogy a cionisták első kongresszusra ültek össze Bázelen. Bazel vizeinél ültünk és megfogadtuk, hogy nem sirunk többé, mert Cionra gondoltunk — szellemeskedett a beszámolójában Izrael Zangwill, a híres zsoltsárverset variálva: Babilon vizeinél ültünk és sirunk, mert Cionra gondoltunk.

A kettős jubileum megmozgatót és újra a fórumra csábított néhány veterán cionistát, a Die Welt első munkatársait és az első kongresszus résztvevőit. Cikkeket írtak, interjúkat adtak, beszédeket tartottak. Egyszóval megint fiatalokan sűrűtek-forogtak a nyilvánosság előtt. Valamennyiükön túltett azonban dr. Saul Rafael Landau, aki egyszeriben egész könyvvel rukolt ki. Sturm und Drang im Zionismus a címe. De két alcíme is van: Rückblick eines Zionisten, — az egyik. Vor, mit und um Theodor Herzl, — a másik. (A Neue National-Zeitung, Wien I. kiadása.)

A könyvben először a Landau jichuszával ismerkedünk meg. Előkelő rabbi-csa'ád sarja; a dedapja még Krakó rabbija volt. Jómaga hétpróbás őscionista. Már a Birnbaum cionista újságjának munkatársa. A neve rajta a bécsi „Zion“ gyarmatosító egyesület 1893-ban kelt felhívásán; a titkára volt. Ugyanebben az évben Hall Caine regényíróval, a palesztinai gyarmatosítás és a zsidó nép nagy angol barátjával vált leveleket. Sokoldalú tevékenységet fejt ki. Kitünő jogász, akit a bécsi egyetem tanári kara ismételtlen ösztöndíjakkal tüntet ki. Publicista, aki egész sor zsidó, német és lengyel lapnak dolgozik. Műfordító; sajtóirodalmi és politikai műveket ültet át németre. És ráadásul a 'lengyel nyelv és irodalom előadója a bécsi rabbiszemináriumon. De ösze-vissza csak két évig maradt meg ebben az állásában. A lengyel parlamenti klub házi-zsidói kipurják egy cikke miatt, amelyben ennek a klubnak zsidó politikáját kritizálta.

Az irodalmi működése révén köze'bbi viszonyba kerül néhány befolyásos lengyel politikussal és íróval — köztük van Stanislaw Kozmian felsőházi tag, az osztrák miniszterelnökség sajtóirodájának vezetője és Julian Klaczko, aki Jehuda K'aczoként és mint héber költő kezdte, rabbi Gedalja Tiktinnek, a németországi zsidó reformmozgalom ismert ortodox ellenfelének sógora volt és a katolikus vallásban s a lengyel irodalom egyik kitünőségként végezte. Rendre megismerkedik Landau a chovev' Cion mozgalom vezérével a francia D-Avidgorral, Goldsmid angol gardaezredbeli ezredessel, aki zsinagógáról-zsinagógára agítal Cionért és titkárával, Joseph Praggal. Sok érdekeset és részben okmányokkal alátámasztott fontos adatokat tud róluk, amikkel új megvilágításba helyezi ezeket az uttörő cionistákat és az egész chovev' Cion mozgalmat. Kiforrótt, szigorúan nemzeti alapon álló mozgalom volt, teljesen független az antiszemizmus dagályától vagy apályától. A korszak centrális emberét mégsem ezekben a francia és angol kiválóságokban látja Landau, hanem Nathan Birnbaumban. Egyre ismételteti, amit egyébként az első cionista kongresszuson is lezöveggett az egyik vermes szónok: Birnbaum nélkül nem lett volna Herzl, nem lett volna kongresszus.

Herzllel rögtön a Judenstaat megjelenése után került összeköttetés: Landau. Herzl személyesen és hizelgő dedikációval adja át neki az első példányuk egyikét és erősen dicsérfelt a naplójában: Ergeben, tüchtig, begeisterter Schwärmer. Braver, starker Mensch. Gezügelt können solche Kraefte Wunder wirken, — írja többek között róla. Landaut persze megejteti a Herzl barátság és erősen latba veti magát a Judenstaatért. O maga a Hildesheimer előkelő Jüdische Presse-jében ír róla. Ez volt az első recenziója a Judenstaatnak. És rávezte Kozmiant, hogy a 'embergi hivatalos lap-

ek

szovjetjegyzéket,
glasz buvárhajókat
y hajóit elsüllyesz-

mutatnak a ra,
benemavatkozási
szovjet folytatni
ország ellen
közítengeri érte-

az angol tengeré-
ti azt a hirt, hogy
ngol hajót egy fel-
tőztatta a spanyol

nt visszaverték a
környéki támadá-

ménye szerint az
folytatta a nyomá-
mányvonalak ellen.
szavérték. Pola de-
oknek sikerült el-
és Magdalena hely-
tegek Praviat löt-
épületbe vágódott
tona tartózkodott.
tközetben a Cana-
6 kéménye közelé-

erint a felkelő had-
leoni fronton több
társasági roha-
és San Pedro de
is visszaverték a
arcvonal részeiben
ségi és repülőtevé-
társasági repülőt

map több ponton
rtokat. A felkelők
szórtak le, meg-
ságot.

sszu háborúra,
ra, ameddig nem
azt az ellenséges
befolyásra állan-
eletátszai helyze-
graph munkatár-
ában — mondot-
k. Aki azt hiszi,
ra is eltér célki-
apán nép gondol-
apán követelések
k, sem nem meg-
nást, mint egész-
a gazdaságilag
ával. Biztosítéket
főleg kommuniz-

nyei, amit nem
ngsúlyozni.

szemben a Daily
gy Japán első el-
a területi hódítá-
egyzi meg továb-
állásos felzúdulás
nállás most bizo-
vétette a harcias

ték büszké-
mmisítették
dságot

Otto Dietrich, a
jtóosztályának fő-
szóló előadásában
hogy a nemzeti
ék ezt a szabad-
edettikre. A sajtó
ójában a nemzeti
legnagyobb meg-
ó ur a háború és
a legveszedelme-
időkben a sajtó
k befolyása alatt

niszter a nemzeti
kijelentette, hogy
atalomra jövetele
osan négy millió
a nemzeti socia-
egymillió tonná-

oldal meleg fekvőhelyecské, kényelmes menedék, a veszélyek ellen védett és igen gyakran kitünően jövedelmező. Eppen ezért a gyenge lettek, az ingadozó jellemek, a román politikusság sajnálatos ottévelyedésben jobbra

indult. Ott „biztos“, ott „jó“...
A baloldal harcnyalain a kitzdelem nehezebb. Itt nem maradtak meg csak az igazán bátor emberek. Ezek azonban kevesen vannak.

Szerdán dönt

A Népbizottság telenne vándor

A jelenlegi szünt...

Antonescu bizottság ta

GENF, szeptem... politikai kövvelém... ülésszak... szünt... békekonferencia... tinában. A Népszt... ja Palesztina jövő... ben függ attól, ho... Eden angol külügy... bi időpontra jelez... ügyminiszter refer... séről. Ez a jelentés... legfontosabb nemz... kapcsolatosan meg... diplomácia, miután... azon intézkedései...

Antonescu

A népszövetségi... Eden angol külügy... más tagjaival, ho... tum kérdésében a... amikor a tanács m... dátumbizottság elő... Ezután Antonesc... ter, az állami mar... ja emelkedett szö... sokat nyújtott a b... szakának munká... hogy javaslatot... hogy a tanács kül... na-mandátum edd... letőleg a palesztin... tartásának vizsgá... Palesztina jövőbe... ami alatt a felosz... a kérdésben sz... küldjön ki a taná... jelentést nézeteir... Beck lengyel kö... vá tette Antonesc... Eden is csatlako... niszter által java... javaslatokkal áll... manyok képvisel... vannak a Paleszt... A tanács legkö... te ki, amikor na... na-kérdés tárg... szerdán már hata...

A Népszövets... ülésszakának me... ságra hozta a... utóbbi ülésszaká... jes szövegét. A... zett összefogla... az Uj Kelet lel... részletekkel egé... A jelentésről sz... látszik szándéko... tés szövegének... A jelentés h... rész, amelyet n... hoztak, Paleszt... és átmeneti int... osztási terv m... rész az ország... zik, míg a har... zett petíciókkal... A palesztinai... évi jelentéséről... állapítja, hogy... 1935 végén és... pelt fel Paleszt... társra vezethet... zsidó bevándor... másrészt arra... agitációra, am...

ban méltassa a Herzl terveit. A nagy agyonhalgatási manőver közepette, amivel az akkori hivatalos zsidóság Herzl ellen hadakozott, mindkét recenziónak nagy volt a jelentősége. Herzl a Judenstaat megírásával befejezettnek tekintette a szerepét. Nem akart további munkát vállalni „Sehe ich, dass unsere Jugend gleichgültig bleibt — írja egy Landauhoz intézett 1896 március március 3-ról kelt levelében — wenn die Fahne der Nation aufgerollt wird, so habe ich keine Veranlassung noch weiter hervorzutreten“. Landau órák hosszat tartó vitákban igyekszik Herzlit aktivitásra bírni. Ő rendezte meg az első bécsi cionista népgyűlést is, hogy Herzl t a zsidók, főleg a zsidó egyetemi ifjuság lelkesedéséről meggyőzze. De tovább is van. Landau a Herzl leveleivel igazolja, hogy ő hozta össze Herzl Newlinskyvel, ezzel a kitűnő konstantinápolyi összekötőtetésekkkel rendelkező osztrák ex-diplomatával és reverend Hechtlerrel, a badeni nagyherceg udvar nevelőjével. Tehát jelentős része van abban, hogy Herzl előtt megnyit az ut a szultán, a badeni nagyherceg, majd II. Wilhelm német császár felé.

Landautól származik, ezt Herzl naplója is igazolja, a cionista hivatalos hetilap megalapításának terve és érthető, hogy a terv megvalósítása után Herzl: őt bizza meg a Die Welt szerkesztésével.

Fontos szerep jutott ki Landaunak az első bázeli cionista kongresszuson is. Egyik megkövacsolója lesz a bázeli programnak. Ez a program nem azonos a Judenstaat programjával. A Judenstaatban még nem Palesztinát állítja Herzl a törékvések centrumába, akkor még nem Palesztina az egyetlen célja. Es Landau válltlig állítja — am eme állításait már nem képes okmányait bizonyítani — hogy az ő megalkuvást nem ismerő törékvése, amely egy program megalkotására irányult, a kérlehetetlen elhatározottsága, hogy a kongresszusnak programbizottságot kell kiküldenie, programot kell teremtenie és hogy ennek a programnak nacionalistának és Palesztinacentrikusnak kell lennie, robbantotta ki voltaképpen az ellentéteket közte és Herzl között. Már nem kerül be a cionista szervezés és vezetésébe. Herzl az izgága voltára („Staenkerer“) hivatkozva nem fogadja el a külföldi A. C. tagok helyettesének sem. Nem sokára lekerül a neve a Die Weltből is. És kézzel később teljesen elbocsátják a lap köztől.

Az első és a második kongresszus között a zsidó proletariátust fedezi fel Landau. Bejárja Caiciát, Orosz-Lengyelországot, szociográfiai felvételeket készít a zsidó munkásság helyzetéről és azon dolgozik, hogy ezt a jelentős népelemet megnyerje a nemzeti eszmé számára. Ennyiben és az által, hogy Der jüdische Arbeiter cimen 1898-ban munkásságát ad ki, uttóroja a cionista szocialista törékvéseknek. Am az a mód, ahogyan a 2. kongresszuson a nézetek érvényt igyekszik szerezni, a folytonos és mindenáron való opponálása: elidegenítette tőle a cionisták nagy részét. A 3. kongresszus előtt ki is lép a szervezéstől és ezentul ismételt, nyit összeültetései vannak Herzl-le, aki a Landau kezét sejt sok támadásban, amely ellene és munkája ellen irányul. A Herzl naplója ebben a korszakban olyan jelzők kíséretében emlegeti Landaut, hogy a nyomtatásban megjelent változatban a szerkesztők csak nevének kezdőbetűit szerepeltetik.

Landau terjedelmes memorárijai jelentős részükben azon dolgoznak, hogy bizonyítsák a Herzl feltevéseinek téves voltát. Ehhez a kísérlethez Landaunak kétségtelenül joga van. Egészen érthető és természetes, hogy a vádakkal szemben védekezik. Más kérdés, hogy megtalálja-e a kellő formát a védekezésre. Hogy nem-e felel meg a történelmi alakká magasodott Herzelle szemben a mindenkire, a személyes ellenfeleire is, kötelező tiszteletéről. És hogy nem-e fajul a védekezése vádaskodássá Herzelle és néhány hozzá közelálló személyiséggel szemben. Kérdés továbbá, hogy nem-e esik a fiatalokra bűnébe: a minden áron való ellenzékeskedés hibájába s hogy az igazságkeresés örve alatt nem-e követ el az esetleg vele szemben megessett igazságtalanságoknál sokkal súlyosabb igazságtalanságokat.

Embeileg mindenesetre érthető, ha elragadja hébe-hóba a heve. Uttörő szerepe kétségtelen. És ime most, amikor az első kongresszus

fényéből majd mindegyik résztvevőjére ráhull néhány sugár: — Landaut mindenki és mindenütt rendületlenül ignorálja. Érthető az is, hogy Herzl hozzá intézett leveleinek fényképmásolataival bizonyítgatja szerepének jelentőségét és Bernstein-Kohannak, Hildesheimernek, Nathan Birnbaumnak, Bernhard Lazarenek és sok másnak leveleivel azt, hogy már Herzl előtt, azután a Herzl munkássága közben, majd azt követően is és sokáig, a cionista munka központjában állott. Viszont öreg hiba, hogy most, amikor a cionizmus rég túl van a Sturm és a Drang korszakán, amikor

államépítő munkává fejlődött, Saul Rafael Landau dr. még mindig olyan harcias, jobbra-balra vagdalkozó, mintha 1890-et imánk.

A könyve mindenesetre érdekes, helyvel-közöl egyenesen szenzációs könyv. Az is érdeklődésre, sőt feszült figyelemmel fogja olvasni, aki nem osztja a felfogást, vagy éppen süsséggel szentség-törésnek itél egy és mást, amit Landau állít. A cionizmus történetírója sokat fog meríteni ebből a könyvből, — ez kétség-telen. Hiszen a faksimiljei jóvoltából egyenesen dokumentáris sulya van. (E. S.)

Rablóvilág Bukarest környékén

Habermann Ernő bukaresti mérnök elmondja az „Uj Keletnek“ a tancabesti erdőben lezajlott rablótámadás történetét

Bucuresti, szeptember 11. Az Uj Kelet röviden beszámolt arról a rablótámadásról, amely Bucuresti közelében zajlott le és amelynek áldozata Habermann Ernő mérnök, az „Autoblock“ cég igazgatója volt. Alkalmunk volt beszélgetést folytatni a rablótámadás szenvedő hőisével. A „Cfclap“ palotában levő „Autoblock“ cég irodájába csak körülményes uton lehet ma bejutni. Az épület előtt titkosrendőrök cirkálnak. Az irodák ajtójában újra igazoltatnak. Az egyszerű igazolvány nem elég, fényképeset kérnek, amelyet előbb Habermann mérnöknek mutatnak be s csak azután léphetünk az irodába.

Ingyen reklám

Habermannt alaposan megvizsgálta a „kis“ kaland.

— Mit szól hozzá, milyen csikágói gangster történetbe keveredtem... A cégem végre ingyen reklámhoz jutott...

Sápadt arca és remegő hangja elárulja azonban, hogy még mindig hatása alatt van a borzalmas rablótámadásnak. Amint elmondja, hogyan történt, amerikai gangster filmként peregnék le előttünk az elmúlt éjszaka eseményei:

— A közeli Dobroteasan van a nyaralóm. Este hat óra tájban beültettem magam mellé kis „Dékávemba“ Bauer barátom fiacskáját és elindultam Bucuresti felé. Nyolcvan kilométeres sebességgel hajtottam, amikor a Tancabesti erdő szélén három katonaruhás fiatalember már messziről integetett, hogy álljak meg. Nem gondoltam rosszra és lefékeztem, de abban a pillanatban a három bandita már be is ugrott a kocsi sá mellé megfordulhattam volna, három pisztoly csövét éreztem a hátamon.

Három pisztoly csöve alatt

— „Már régen várjuk Habermann ur — szólalt meg az egyik. — Egy szót se szóljon, mert a gyerekek együtt a másvilágra kerül.“

— Mit akarnak tőlem?

— Hajtson jobbra, az erdőbe! — morogta az egyik bandita. Közben a közelünkben parasztszekerek hajtottak el, de az emberek nem is sejtették, mi történt az autóban. Azt hitték, három csendőr vizsgálja meg az autót...

— Amikor a banditák látták, hogy nem indított el a kocsit, egyikük újra rám szólt:

— Nem hallja, hajtson jobbra be az erdőbe.

— Nem hajtok. Akármint csinálhatnak velem, az erdőbe nem megyek. Minden pénzemet odaadom maguknak, de innen el nem mozdulok.

Eresszek bele egy golyót?

— Az, aki folyton fenyegetett, a társához fordult: „Eresszek bele egy golyót? A másik, aki valószínűleg a banda vezére volt nemet intett a fejével. Kibáltni nem mertem, a gyerek életét féltettem, de tudtam, hogy az erdő sűrűjében nagyobb veszedelembe mennék s elhatároztam, bármi is lesz, nem mozdulok.

A banditák látva, hogy nem boldogulnak velem, egyikük rám szólt:

— Ide a pénzzel!

— Odaadtam, ami nálam volt. Szerencsére összesen négyszáz lejt találtak pénztárcámban...

Miután a pénzt elvették, fehér papirt tettek elé.

— És most írjad!

— Mit írjak? Nincs is nálam toll, vagy ceruza.

Erre a „főnök“ elővett egy ezüst töltőtollat és diktálni kezdett:

„E levél átadójának fizessenek ki délután két óráig 100 ezer lejt. Ernst Habermann.“

A papirt betették egy zsiros borítékba amelyre újra nekem kellett ráírom a címet: „Auto-Block“, Palatul Ciclop.

— Miután mindez megtörtént, az egyik rabló rámszólt:

— Ha jelenteni fogja az esetet a hatóságoknak, vagy megakadályozza az összeg kifizetését, a halálfia... Most maradjon itt 10 percig és nehogy segítségért kiáltson. Az erdőből minden mozdulatát figyelni fogjuk, s ahogy észreveszünk valamit gyanusnak, szitává löjjük a gyerekekkel együtt... a viszontlátásra, Habermann ur...
— És a három bandita eltűnt az erdő sűrűjében. A szegény gyermek mellettem félig ájultan minden ízében reszketett, mihelyt eltűntek a banditák, sirögörcsöt kapott, amely hosszú percek át tartott. Így akadt ránk a Bauer házaspár, a gyermek szülei, akik nyomunkba jöttek autójukon. Talán még nálamnál is jobban meg voltak ijedve, amikor elbeszéltek a történeteket.

A banditák

— A három bandita, három aránylag fiatal férfi volt, katona sapkát viseltek. Okvetlenül összeköttetésük lehet olyan személyekkel, akik ismernek engem.

— A támadás színhelyétől hova mentek?

— A tancabesti csendőrsőn jelentettük be a támadást, majd behajtottunk Bucurestibe. Az irodámban még a borzalmas eset hatása alatt voltam, amikor egyszerre csak csöngett a telefon. Vas-tag férifhang beszélt: „Halló ott Habermann ur? — Igen válaszoltam. — Rosszul tette, hogy jelentést tett a hatóságnál. A pénzt most már természetesen nem megyünk el. De legyen nyugodt szem előtt tartjuk magát.“

Riadókészültség

Habermann mérnököt minden útjára 3-4 detektiv kíséri azóta. Az egész fővárosi és környékbeli csendőrség riadó-készültségben van. Mintegy 100 csendőr kutatja át a tancabesti és snagovi erdőket rendőrkopók segítségével. Ezideig azonban csak Habermann levélét találták meg, amelytől a banditák ugylátszik jónak látják megszabadulni.

A legújabb hírek szerint Snagov közelében ugyanazok a banditák, akik Habermann mérnököt megállították, újabb rablótámadást intéztek egy autó utasai ellen.

Ejnek idején a Ploesti-Bucuresti közötti országutat reflektorok fénye világítja be, az erdő sűrűjében rendőrkopók csaholnak, csendőrsípok verik fel az éjszákát.

Rablóvilág a főváros környékén. (h. e.)

<p>Select Mozgó Ma utoljára: GYANUS NŐK izgalmas kémdráma, főszerepekben: CONRAD VEIDT, VIVIAN LEIGH.</p>	<p>Uránia Mozgó Ma utoljára: Shanghai bombázása érdekes rendezésű, eredeti felvételekkel ellátott, főszerepekben: LEW AYRES.</p>
--	---

„Örökhűséget esküszünk a mi vezérünknek“

Hitler szónoklata a náci-ifjuság előtt

Nürnberg, szept. 12. Hitler kancellár ma teát adott a külföldi kiküldöttek tiszteletére. A tea alkalmával Hitler beszédet intézett a jelenlévőkhez, amelynek során azt hangsúlyozta, hogy a nürnbergi kongresszus a német nép nemzeti megnyilvánulása. Francois Poncet francia nagykövet a diplomáciai tisztelet nevében megköszönte a kancellárnak a szíves vendéglátást.

olyan nemzet megteremtését, amely helyt áll a legsúlyosabb eseményekkel szemben is. A hajdani fiatalisággal szemben, amely csak az örömkökre lett nevelve, amit az élet nyújthat, felmutatjuk az új generációt, amely az önmegtágadás szellemében nevelkedett és amelynek a fegyelem és testedzés megerősítették testét.

Esős időben, ma délelőtt Hitler kancellár szemlét tartott 48 ezer hilerista fiú és leány főtt a nürnbergi stadionban. Most már az állam ifjusága vagytok — mondotta a Führer. Ezen ifjuság vezetését sohasem fogjuk más kezekre bízni, mint a nemzeti szocializmusra. Az egész nemzeti szocialista nevelés feleslegessé válna, ha nem eredményezné

Hitler szavait hatalmas Hell-ai köszöntőték, majd Rudolf Hess esküt vett az új hilerista ifjuságtól, amely a következő esküformulát mondotta el: „Örök engedelmességet és hűséget esküszünk a mi vezérünknek. Isten minket úgy segítjen.“ A ceremónia a „Hitler-Jugend“ himnuszának dallamai mellett ért véget, amit 98.000 ifju énekelt.

Nemzeti érdek, hogy a pénz az országban és ezáltal elhelyezésnek legbiztosabb alapja.

Ezért minden gondos családfő, kereskedő, iparos és mezőgazda nem gondolhat másként, minthogy

vagyonát és életét a hazai egyik legrégebb (1882-ben alapított)

„NAȚIONALĂ“

Általános Biztosító Társaságnál

biztosítva, amely társaság műveli az összes biztosítási ágazatokat és elfogad **tűz, jég, betörésslopás, baleset, szavatosság, autó, üveg-törés, és szállításny** biztosítási ajánlatokat, valamint biztosításokat **AZ Ember Fietere** a legkedvezőbb kombinációkkal.

A társaság székhelye: Bucuresti. Képviseltek minden városban

Teljesen befizetett alaptőke 25.000.000 Lei. — Különböző biztonsági alapok: 207.368.625 Lei. — Az ilfovi törvényeséknél bejegyezve 71/1884 sz. alatt. — Alapítási okirat közzétettett Mon. Of. 245/1882, valamint a módosítások Mon. Of. 44/1888, 15/1890, 12/1906, 11/1907, 106/1919, 41/1921, 118/1924, 43/1931, 50/1931, 163/1933 és 172/1933 sz. alatt.

Az összes iskolák tankönyvei

LEPAGE-nál

Szerdán dönt a Népszövetség Palesztina sorsáról

A Népszövetség mandátum-bizottságának jelentése törvénytelennek minősítette a zsidó bevándorlás korlátozását

A jelentés azzal vádolja az angol kormányt, hogy nem tette meg idejében a szükséges intézkedéseket a zavargások megszüntetésére

Antonescu külügyminiszter javaslatára külön bizottság tárgyalja Palesztina felosztását

GENEVA, szeptember 11. A népszövetségi tanács genfi ülészakát az egész világ politikai közvéleményével együtt a zsidó nép lázas érdeklődése is kíséri. Ez az ülészak szinte olyan jelentőséggel bír a zsidó nép számára, mint a sanremói békekonferencia, ahol a nemzetek elismerték a zsidó nép történelmi jogát Palesztinában. A Népszövetség jelenlegi ülészakájának egyik legfontosabb programpon-tja Palesztina jövőjének kérdése és ennek a jövőnek az alakulása nem kismértékben függ attól, hogy mit fog határozni a genfi fórum. A tanács megnyitóján Edean angol külügyminiszter csak jutólag érintette a palesztinai problémát és későbbi időpontra jelezte részletes nyilatkozatát. De elhangzott Antonescu román külügyminiszter referátuma a Népszövetség állandó mandátumbizottságának jelentéséről. Ez a jelentés, amelynek teljes szövegét most hozták nyilvánosságra, egyik legfontosabb nemzetközi dokumentum, amely az utóbbi évek során Palesztinával kapcsolatosan megjelent. A jelentést komoly sikernak könyvelheti el a cionista diplomácia, miután az nyíltan és kategorikusan foglal állást az angol kormányzat azon intézkedései ellen, amelyek leginkább sértik a cionista jogokat és érdekeket.

Antonescu külügyminiszter előterjesztése

A népszövetségi tanács megnyitóján Edean angol külügyminiszter közölte a tanács tagjaival, hogy a Palesztina-mandátum kérdésében akkor fog nyilatkozni, amikor a tanács meghallgatta már a mandátumbizottság előadójának beszámolóját.

Ezután Antonescu román külügyminiszter, az állami mandátumbizottság előadója emelkedett szólásra, aki felvilágosításokat nyújtott a bizottság legutóbbi ülészakájának munkálatairól. Bejelentette, hogy javaslatot fog tenni arra nézve, hogy a tanács külön tárgyalja a Palesztina-mandátum eddigi végrehajtásának, illetőleg a palesztinai közigazgatás magartásának vizsgálatát és külön tárgyalja Palesztina jövőbeni területi kérdéseit, ami alatt a felosztási terv értendő. Ebben a kérdésben szűkebbkörű bizottságot küldjön ki a tanács, amely aztán tegyen jelentést nézeteiről.

Beck lengyel külügyminiszter is magáé-va tette Antonescu indítványát, amihez Edean is csatlakozott. A román külügyminiszter által javasolt bizottság keretében javaslatokkal állhatnak elő minden kormányok képviselői, amelyek érdekei vannak a Palesztina-mandátum ügyében.

A tanács legközelebbi ülését keddre tűz- te ki, amikor napirendre kerül a Palesztina-kérdés tárgyalása. Előreláthatólag szerdán már határozathozatalra kerül sor.

A mandátumbizottság jelentése

A Népszövetség titkársága a tanács ülészakájának megnyitása előtt nyilvános- ságra hozta a mandátumbizottság leg- utóbbi ülészakájáról szóló jelentésének tel- jes szövegét. A néhány héttel ezelőtt köz- zétett összefoglaló nyilatkozatot, amelyet az Uj Kelet leközölt, rendkívül fontos részletekkel egészíti ki a jelentés szövege. A jelentésről szóló első kommuniké ugy- látszik szándékosan hallgatta el a jelen- tés szövegének igen lényeges pontjait.

A jelentés három részből áll. Az első rész, amelyet már előbb nyilvánosságra hoztak, Palesztina jövőjével foglalkozik és átmeneti intézkedéseket javasol a fel- osztási terv megvalósításáig. A második rész az ország közigazgatásával foglalko- zik, míg a harmadik a bizottsághoz inté- zett petíciókkal.

A palesztinai kormányzat 1935 és 1936 évi jelentéséről szólva, a bizottság meg- állapítja, hogy az a feszültség, amely az 1935 végén és 1936 első hónapjaiban lé- pett fel Palesztinában, egyrészt arra a ha- tásra vezethető vissza, amelyet a nagy zsidó bevándorlás gyakorolt az arabokra, másrészt arra az éles sajtókampányra és agitációra, amelyet az arab lapok és poli-

tikusok folytattak. Nagy csalódást idézett elő az arabok körében az angol parlament vitája és a Legislative Council kérdése körül, amit azután csökkentett az a kö- rülmény, hogy a gyarmatiügyi miniszter arab küldöttséget hívott meg Londonba.

A zavargások

Az 1936-os zavargásokról szólva, a bi- zottság rámutat arra, hogy a zsidó telepítések ellen intézett sorozatos támadá- sok súlyos károkat okoztak az ország egész lakosságának. A zavargások arab felkelés jellegét viselték magukon, amely a palesztinai kormányzat ellen irányult. Ezt a felkelést külföldi elemek is nagy- mértékben előmozdították. A támadásokat az arabok rendezték. A zsidók csak szük- séges önpóráz esetén nyúltak erőszak- hoz.

A jelentés megállapítja továbbá, hogy az arab zavargások vezérgondolata az volt, hogy megakadályozzák a Zsidó Nem- zeti Otthon megteremtését és beszűntes- sék a zsidó bevándorlást. Ily módon a za- vargások főleg a palesztinai mandátum ellen irányultak.

A kormány súlyos mulasztása

A zavargások megszűnése az angol kor- mány 1936. szeptember 7-i és szeptem- ber 30-i intézkedéseire, valamint az arab fejedelmeknek a palesztinai arabokhoz in- tétett felhívására vezethető vissza.

Annak megállapítása után, hogy már 1936 június közepén jelentős katonai megerősítések érkeztek Maltából és Egyiptom- ból Palesztinába,

kérdi a mandátumbizottság, miért nem léptették már akkor életbe a pa- lesztinai kormány a hadiállapotot, és miért kellett ezzel az intézkedéssel szeptember 30-ig várni.

A bizottság jelentése megemlíti azt a dicséretet is, amellyel Ormsby Gore gyar- matügyi miniszter emlékezett meg a bi- zottság előtt a zsidóknak a zavargások alatt tanúsított fegyvelmezett magatartá- sáról. A miniszter hangsúlyozta, hogy a zsidók a felosztási terv keresztülvitele esetén védekezni tudnának bármilyen arab támadással szemben. Nem tagadhatjuk — mondotta a miniszter — és nincs is okunk annak tagadására, hogy a zsidók már most rendelkeznek egy „fél-katonai” szervezettel és ez a „Hagana”, amelyeknek kereteiben megszervezték fiatal erőiket. Ezenkívül soknak van fegyvere közülök, amelyeket valamelyes uton az országba hoztak és mihelyst saját államuk lesz a

zsidóknak, természetesen igen jó fegyve- rekkal fognak rendelkezni.

A jelentés második része a mandátum- bizottság speciális megjegyzéseit foglalja magában. A földvásárlás kérdéséről szól- va a bizottság kijelenti, hogy igen üdvös volna alapos kimutatást készíteni azon arabokról, akik földjüket zsidó földvásár- lás következtében veszítették el. A zsidó bevándorlásról szólva, a jelentés megála- pitja, hogy

a mandátumbizottságok csaknem összes tagjai a zsidó bevándorlás kor- látozása ellen foglaltak állást. A bi- zottság kijelenti, hogy a zsidó beván- dorlás terbe vett korlátozása nyolc hó- nap alatt, a mandátum megszegését jelenti,

miután ellentétben áll azzal az alapelvvel, amelyet a Népszövetség tanácsa a beván- dorlás szabályozását illetően leszögezett és amely az ország gazdasági befogadó- képességét írja elő a bevándorlás szabá- lyozásának egyetlen lehetséges kritériu- maként.

A pánarab konferencia

Jeruzsálem, szeptember 11. A Bouden- ban üléselő pánarab konferencia jelentő- ségét lényegesen csökkentette a jeruzsá-

lemi francia konzulnak azon intézkedése, amellyel megtagadta a szíriai beutazási vizumot a konferencia palesztinai delegá- tusaitól. Eredetileg arról volt szó, hogy a konferencia központi intézményt fog te- remteni, amelynek feladata újabb palesz- tinai arabok támogatása lesz, de a palesz- tinai vezérek távolléte folytán az egész konferencia általános politikai irányvona- lak megvitatására szorítkozik anélkül, hogy gyakorlati értékű határozatokat hozhatna.

A konferenciát tulajdonképpen Palesz- tinában akarták megtartani, de a kor- mány azt nem engedélyezte.

Jeruzsálem, szeptember 11. Roshasana napja relativ nyugalomban telt el az egész országban. Csak Jaffában történt egyet- len incidens, melynek során egy arab tö- rével könnyebben megsebesített egy zsidó lakost.

— A gyomorfájás és gyomornyomás, rossz emésztés és fehér nyelvtalaj, halvány ar- cszín és kedvetlenség igen sok esetben hama- rosan megszűnik, ha bélműködésünket reg- gelenként egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvízzel rendbehozzuk. Az orvosok ajánlják.

Az erdélyi szászok megróvásban részesítik Gogát és Cuzát...

„Már a jobboldali román pártokban sem lehet bízni” — jelentették ki rezignáltan a legutóbbi népgyűlésen...

Sibiu, szeptember 11. (Az Uj Kelet tud.) A brassói választások, amelyek alap- ján mint ismeretes a többi kisebbségek között a szászok sem kaptak képviselőt a brassói városházán, az erdélyi szász né- pközösség nevében dr. Helmut Wolff tar- tományi elnök és dr. Wilhelm Klein a né- pközösség jogtanácsosa, az erdélyi szász mozgalmak hivatalos lapjaiban a „Sieben- bürgisch-Deutsches-Tageblatt”-ban és a „Süd-Ost”-ban, nyílt levelekkel fordultak elégtételért Tatarescu miniszterelnök- höz, továbbá a jelentősebb ellenzéki pártvezé- rekhez.

Főleg természetesen Goga Octaviánhoz és Cuzához, mint a nemzeti keresztény párt elnökeihez fordultak és hangsúlyoz- ták, hogy a kampóskereszt a román párt, mint a szász párt mindent átfogó szimbö- likus jele és ennek a szimbólumnak jegy- ben elvárják, hogy a két pártelnök sürgő- sen interveniálni fog a szászok érdeké- ben. Ez a nyílt-levél, mintegy hónappal ezelőtt jelent meg a lapokban és arra még

eddig semmi válasz sem érkezett. Az erdélyi szász népközösség csalódását egyik legutóbbi nagyszabedényi népgyűlésen a nyilvánosság előtt kifejezésre is juttat- ták a vezérek. Hatalmas szónoklatban is- mertette a legutóbbi nagyszabedényi népgyű- lésten dr. Walter Helmut, az erdélyi szász népközösség fiatal tartományi ve- zetője a brassói választás előzményeit, mi- kor bejelentette, hogy a népközösség nyílt levelére semmi válasz sem kaptott a ro- mán jobboldali pártoktól, egyúttal le is vonta ennek a nemtörődomségnek a kö- vetkezményeit is az erdélyi szászokra nézve.

— Ugy látszik, nincsen mit várjon az erdélyi szászok a romániai kampóskre- sztes pártoktól sem, pedig azok hitleri alapon rendezkedtek be, mert nacionalista szempontból azok éppen olyan sovénok, mint a többi román pártok — mondotta a gyűlésen a tartományi főnök — és ez- ért az erdélyi szászok csak saját ereiben bízhatnak.

EMBER 12.

ken át tartott. zaspár, a gyer- ba jöttek autó- nnál is jobban elbeszéltek a

A banditák rom aránylag apkát viseltek. lehet olyan ek engem. től hova men-

rőrsön jelentet- behajtottunk n még a bor- voltam, amikor a telefon. Vas- alló ott Haber- ptam. — Rosz- tett a hatóság- természetesen n nyugodt szem

Riadókészültség minden útjára. Az egész fő- ndórság riadó- g 100 csendőr snagovi erdőket. Ezeidig azon- t találtak meg, átszik jónak lát-

nt Snagov köze- ák, akik Huber- iták, újabb rab- autó utasai ellen. —Bucuresti kö- ok fénye világít- en rendőrkapók erik fel az észsza-

környékén. (h. e.)

szgő a: mbázása felvételekkel el- LEW AYRES.

a mi

ssét, amely helyt nyekkel szemben is zomban, amely csak íve, amit az élet új generációt, amely ben nevelkedett és testedzés megerő-

Heil-ai köszöntöt- skút vett az új hit- a következő eskü- örök engedelmessé- a mi vezérünknek. n.” A ceremónia a nak dallamai mel- 10 ifju énekelt.

lőke

gondolhat másra,

ben alapított)

at és elfogad o, figyeztetés, sításokat kkal.

den városban

alpok: 207.368.625 ási okirat közzété- 15/1890, 12/1906, 72/1933 sz. alatt.

SPORT

A labdarugószövetség megszüntette az eljárást a Phönix ellen

Nagybánya új labdarugó alkerületet kap Cluj, szeptember 11. (Az Uj Kelet tud.) A Phönix ellen folyó, évek óta tartó rágalm-hadjáratra a koronát tette fel a lugosi Vulturni, amikor a labdarugószövetség előtt a szatmári Olimpia támogatása mellett azzal vádolta a nagybányai sportegyesületet, hogy csoportbajnokságát sportszerűtlen keretek között szerezte, mint-hogy a Csívoan elleni mérkőzését pénzzel vásárolta meg.

Az egyik bucaresti „sportlap” támogatása mellett folyó hadjárat következtében a labdarugószövetség bizottságát nevezett ki, amelyre az ügy kivizsgálását bízta azzal, hogy nyomozásáról bizonyítékokkal együtt adjon be jelentést.

Hetelig tartott a Phönix-szel nem éppen szimpatizáló kétféle bizottság tevékenysége, azonban többet, mint amennyit Románia józan sportközvéleménye amugyis tudott és pedig, hogy

a Phönix sportegyesület minden sportszerűtlenségtől távol áll — nem tudott kideríteni.

Ennek következtében a Nemzeti Bajnokság bizottsága legutóbbi ülésén ismét foglalkozott a Phönix-üggyel és különös tekintettel a kiküldött bizottság jelentésére, az ügyben folyó vizsgálatot beszűkítette.

Labdarugó alkerületet kap Nagy-bánya

Régi sérelme volt Nagybánya labdarugó-sportjának, hogy beletartozott a szatmári labdarugóalkerületbe, ahol az elképzelhető leg-mostohább elbánásban volt része.

A szatmári labdarugó alkerület mostoha-ságát azonban főleg a Phönix érte, amelyet a rossz anyagi körülmények között tengődő szatmári alkerület, valahányszor szorító anyagi zavarban volt, nagybányai pénzügytelenséggel sújtott, de intézkedéseivel sportműködésében is, ahol csak lehetett, akadályozta.

Erre az állapotra tett — végre — pontot az Északi Liga vezetősége, amikor legutóbbi csütörtökön este tartott ülésén elhatározta, hogy

Nagybányát kivonja a szatmári labda-rugó alkerület hatásköréből és a bányá-városban külön alkerületet létesít.

A közeli napokra várható a nagybányai alkerület elnökének kinevezése, amikoris meg-alakul a vezetőség és az új sportforum meg-kezdí működését, a körzetébe tartozó sport-egyesületek remélhetőleg legnagyobb meg-elégedésére.

Romániát és Jugoszláviát kihagyják a KK-ből? Bécsi jelentés arról számol be, hogy a Közép-Európa Kupa legközelebbi konferenciáján tudomásul veszik Svájc kilépését, egyide-jűleg pedig elhatározzák, hogy a küzdelem-ben ezután csak a négy alapító nemzet: Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország és Olaszország vesznek részt. Minthogy a terv mellett egyelőre csak Ausztria tevékenyedik és igyekszik a résztvevőket ennek megnyerni, Romániában az a hivatalos vélemény, hogy amennyiben Ausztria a tervet a KK konfe-rencián keresztül erőszakolná, osztrák csapat Romániában többet nem játszatná.

A HAGGIBBOR-KUPA MÉRKŐZÉSEI nagy érdeklődés mellett folytak a Calea Mafchal Foch 117 sz. alatti Haggibbor-pályán. Ma, vasárnap került először a döntő jellegű Haggibbor-KAC mérkőzés. Eddigi eredmények: Haggibbor—Univer-sitatea 4:1, KAC—Victoria 6:1, TCC—Victo-ria 6:1.

A marosvásárhelyi Makkabi sikerei az or-szágos teniszevősenyeken. A Mures Sport Club rendezésében augusztus 27—29-én folyt le Marosvásárhelyen az országos teniszev-őseny a Dandea-kupáért, amelyen a Makkabi a következő helyezéseket érte el: I. oszt. férfi egyesben Ovics Tibor III-ik díj, I. oszt. Dan-dea-kupában Ovics Tibor II-ik díj, míg az I. oszt. férfi és vegyes páros döntőjében szintén Ovics Tibor került be. Az ifjúsági férfi egyes-ben Révész János II-ik díj. A MSE által szervezett Marosvásárhelyen szeptember 3—5-ig rendezett országos versenven az I. oszt. férfi páros I., a vegyes páros III-ik és az I. oszt. hölgyek díjáért folytatott verseny III-ik díját ugyancsak Ovics Tibor vitte el, míg a gyermek és ifjúsági versenyekben II-ik lett Révész János.

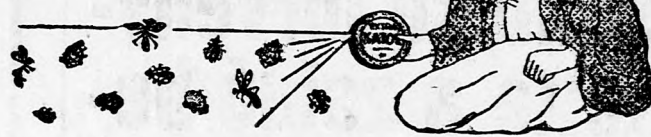
Rádió közvetítik a Ferencváros—Lazio Közép-Európa Kupadöntő első mérkőzését. A budapesti rádió vasárnap délután románai közszámitás szerint 6.20 órai kezdettel hely-színi közvetítést ad a Ferencváros—Lazio első Közép-Európa Kupamérkőzés döntőjéről. Beszélő Bluhár István.

BOGARAK, tücskök, poloskák, svábbogarak, legyek és mindenféle rovarok radikálisan kipusztíthatók

EXTRA-KATOL

Japán rovarpor által
Engros:
G. H. Falthazar
Bucuresti, I
Str. Selari 7

Megbélyegezte a nemzetközi diákkongresszus a felekezeti és faji üldöztetéseket

A román és lengyel diákok tiltakoztak a „belügyeikbe” való beavatkozás ellen

Budapest, szeptember 11. A nemzetközi főiskolai kongresszus befejezte budapesti tanácskozásait. Mint ismeretes, Daniel Sher, a palesztinai delegáció vezetője határozati javaslatot terjesztett elő, amely megbélyegezte a lengyelországi és romániai zsidó diákok üldöztetését és felszólítja ezen országok egyetemi ifjúságát, hogy vessen véget ezen áldatlan állapotoknak.

A romániai és lengyelországi delegátusok tiltakozása következtében a kongresszus végül kompromisszumos határozatot hozott, amely általánosságban a szövetség alapszabályaira hivatkozva kijelenti, hogy kategórikusan elítéli a faji üldöztetéseket az egyetemen életbe való bevezetését. Az ilyen megnyilatkozások bármi is legyen azoknak indítóoka, összeegyeztethetetlenek egy a Népszövetség alapelveivel, mint a főiskolai oktatás szellemével.

A kongresszus tehát nem vetette el a palesztinai delegáció javaslatát, de módosította azt, miután a lengyel és román delegátusok azzal fenyegetőztek, hogy el-hagyják a kongresszust, ha a palesztinai

javaslatot elfogadják. Ezért bizottságot küldtek ki, amelyben a román és lengyel delegáció egy-egy képviselője, a főiskolai világszövetség elnöke, az angol delegáció két tagja, a csehszlovák delegáció vezetője és Sher, a palesztinai delegáció vezetője vettek részt. A lengyelek és románok az egész palesztinai előterjesztés elvetését követelték és tiltakoztak annak tárgyalása ellen. A módosított javaslat azután az angol és palesztinai delegátusok együttes előterjesztésére jött létre. Így sikerült csak elsimítani a válságot. A lengyelek és a románok sértőnek találták nemzetükre nézve a palesztinai emlékiratot és tiltakoztak a „belpolitikai ügyekbe” való beavatkozás ellen. Daniel Sher ezzel szemben hangsúlyozta, hogy itt a kisebbségi jogok megóvásáról van szó. A német delegátusok élénk érdeklődést tanúsítottak a vita iránt, de nem avatkoztak be abba. A franciák nagy rokonszenvvel támogatták a palesztinai delegáció előterjesztését és sajnálatukat fejezték ki afölött, hogy nem az eredeti javaslat ment keresztül.

Maniu feltűnő példázata a politikai árulásról

Hogyan vesztette el mandátumát Maniu 1910-ben

Cluj, szeptember 11. (Az Uj Kelet tud.) Megírtuk, hogy Maniu Gyula a minap beszédet tartott egy alsófehérmegyei köz-ségben. A Románia Nouă most teljes egészében közli ezt a beszédet, melynek egyik része könnyen érezhető tendenciával a politikai árulást bélyegzi meg. A történet, amelyet Maniu elmondott, az erdélyi román-ság nemzetiségi harcának egyik érdekes fejezete egyben és a Vaida-Maniu köz-zötti kapcsolatokra a legnyilvánvalóbb utalás. Maniu eddig hallgatott a vaidista oldalról jövő támadásokkal szemben. Gyulafehérvári beszéde is személytelen vis-zsavágásnak látszik, nyilván arra a be-szédre, amelyben Vaida magáévá tette Tilea köztársasági vádjait.

— 1910-ben — mondotta Maniu — a magyar képviselőházi választásokon két fehérmegyei körzetben, Alvincen és Ighiuban jelölt a nemzetipárt. Ighiuban Vaida Sándor, Alvincen én voltam a párt jelöltje. Egy szép nap megjelent balászfalvi irodámban Rosenberg Gyula kormány-párti képviselő, gróf Khuen Hédervári miniszterelnök bizalmas barátja. Rosenberg azt az ajánlatot tette, hogy léptessük vissza Ighiuban Vaidát és jelöltségünk ott kevésbé népszerű politikust. A kormány ugyanis Szász József főispán fiát sze-

retné ott mandátumhoz juttatni. Ennek ellenében a kormány nem akadályozza meg Maniu megválasztását Alvincen és Vaida megválasztását másik körzetében, például Fogaras megyében.

A javaslatot határozottan elutasítottam. Megmondtam, hogy az ajánlat elfogadása hármas árulás volna. Árulás először Ighiu választóival szemben, ahol a lakosság 89 százaléka román. Másod-szor árulás Vaida Sándorral szemben, aki ennek a körzetnek már kétféle volt meg-választott képviselője és a parlamentben nagyszerű munkát végzett. Harmadszor: árulás volna egy harmadikkal, az a ro-mán politikussal szemben, akit Vaida hely-en azzal a céllal jelölnek, hogy feltét-lenül elveszítse mandátumát a főispán fiával szemben.

Rosenberg ekkor kijelentette, hogy eképpen mandátumomat kockáztatom. Azt válaszoltam, hogy a román-ság szem-pontjából kicsi a fontossága annak, vaj-jon bejutok-e a parlamentbe, vagy sem. De, ha a román nép szervezetében felüli a fejét az árulás és a politikai erkőstelen-ség, ha a becstelen politikai eszközök politikája kezd érvényesülni, akkor a ro-mán nép elvész.

Rosenberg még megkísérelte meggyő-z-

ni Maniut. Elmondotta, hogy Alvincen 150 főnyi többséget alkotnak román választók. Csak 75 románt kell tehát terrorral és megvesztegetéssel a választásban meg-akadályozni és Maniu mandátuma máris elveszett. Maniu erre úgy válaszolt, hogy az alvinci körzetben nem akad 75 áruló. Azután következett a választási harc, melynek eredménye valóban az lett, hogy Ighiuban és Alvincen Vajda és Maniu szavazatait elterrozták. Vaidát a fo-garasi körzetben megválasztották, de Ma-niu mandátum nélkül maradt. Maniu man-dátumának elvesztése komoly veszteséget jelentett számára, mert így történetet meg, hogy behívták katonának és front-szolgálatra vezényelték. A választást meg-peticionálták, a semmitőszék ki is mon-dotta, hogy Maniu a magyar jelöltnél több szavazatot kapott, de minthogy az egyik választási körzetben az egyik kortes azt a kijelentést tette, hogy Maniu megválasztása esetén Erdélyt Romániához csatolják, ami irredenta és hazaáruló kijelentés volt, ennek a községnek a szavazatait semmisen minősítették. Így győzött Maniu ellen-jelöltje 3 szavazattal. Maniu azonban bi-zonyíthatta ezzel Rosenbergnak, hogy Al-vincen valóban nem akadt 75 áruló.

A beszédet erdélyi politikai körökben érthető módon élénken kommentálják.

— Ha influenzája van, gondoskodjék arról is, hogy gymorra és belei a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által gyakran és alaposan kitisztíttassanak. Az orvosok ajánlják.

KÖZGAZDASÁG

Kedvezőbb üzletmenetről számol be a szeszmonopól

Bucuresti, szept. 12. (Az Uj Kelet tud.) szeszmonopól igazgatósága most tette közzé 1937 március 31-én lezárt mérlegét. Eszerint a szeszmonopól az elmúlt költségvetési év folyamán 500 millió lejt meghaladó tiszta nyereséget ért el, ami a szeszmonopól üzlet-menetének határozott javulását jelenti.

A szesz és a monopólizált italok fogyasztása azóta is jelekenyen emelkedett. Így az elmúlt agusztus hónapban a szeszmonopól 180 vagon árut adott el, ami rég nem fordult elő. Hozzájárult a monopóliszes fo-gyasztásának növekedéséhez az a körülmény is, hogy a nyár folyamán a kisüstök nyers-anyaghiány miatt nem dolgozhattak.

A szeszmonopól igazgatósága komolyan aggódik amiatt, hogy az elosztó-raktárak szeszellátása mind nagyobb akadályokba ütközik. A szeszgyárak készletei kifogyóban vannak, mivel a gyárak a monopól által meg-állapított átvételi árakkal nincsenek megelé-gedve és így raktárkészleteiket sem szaporí-tották. A termelési költségek növekedése miatt a szeszgyártás teljesen elvesztette rentabilitását és a gyárak éppen csak annyit termelnek, hogy kvótájukat el ne veszítsék.

Ami a látogatót megfogja és lenyűgözi arányai. Egy egész pár hónap alatt, Páris mai napig kitalált, a ható ezeken az épület-dületében, az anyago-ban a figyelmesszem-megpillanthatja. Az épületek uralko-ment, üveg és alumínium csak harmadrendű, in-tőt be. Annál dia-üveg és az alumínium

HA MÁR GUMMIT akkor csakis a legfinomabb, feltétlenül biztos BRILLIANT

Extra-Primissima és Luxus-Silken-fineest minőségekből.

„AMICUS” DIÁKNAPTÁR 1937—38

200 old. félvázsonkötés, 16x10 cm-es könyv, értékes tartalom, pl.: órarend, osztálynévsor, előj. tört., irod., tud., naptár (Bíró S.) Brill: Nyelvhelyesség. Dr Tulogy: Erdély geol. gája. Hadházy: Románia földrajzi és gazdasági adatai. Európa államai. Világtörténelmi időtáblázat. Latin szállógék. A rádióról. Az atomrombolás. Algebrai összefoglaló. (Antal Márk). Sport (Horosz) stb., stb. Beküldve (bélyegben is) portóval 35 lej. LEPAGE-nál Cluj.

Megnyit! Uj üzlet!

Frații Barabás Testvérek

CLUJ, Regele Ferdinand 12.
(Gólya áruházal szemben)

Női és férfi divatujdonosságok. Eredeti bécsi modellű szwetter különlegességek. Óriási választék iskolai és gyermek kötöttárúkban. Adesgo és Ady hibamentes harisnyák már 76 lejttől. Iskolai és gyermek harisnyák 15 lejttől.

PARIZS

Ha egyhetes pári jön a szomszédja, az elragadtatás ha — En aztán a az nek azt a világláki ne öntse el mino ó nyájas olvasó. Vigasztalja magá ja, barátja, vagy olyan alaposan a v is fejtetésen nézte vid hét alatt ó még ni akarta, valószínű Louxembourgba, ta s a kiállításra vajm Márpedig a páriz ni, — ahhoz mino a pénzről ne is bes gyon egyszerű A k van. Pavillon alatt ideiglenes jellegű há pavilonoknak legna négy...ötemeles m pa'oták zsufolva va tosaab, legkápáratá rost azt mondom, megtekintéséhez leg szűkség, akkor, ugy tam. Mert egy óra, gíg lehet futni a te foghatjuk fel tekin Arra már nem jut tek, szobor, vagy új megálljunk, alaposab elmélyedjünk benne. Ha tehát csak ily akarjuk megnézni a óráit vesz igénybe a megtekintése. Már szorgalmas turista n egy héten, mint egy hanem ötvenet (do már költi a drága p telik, amíg „megné kiállítását. És öt hét. Ez a bevezető, előzetes megtegetőzé számára. Mit írjon kilenc napot töltött Lehet-e egyáltalán róia? Minden pavillonna A katalógusok legto csak szárazon, adats bennök a kiállított t ezeket a katalógusok telik ki belőlük, am család könyvszekrény. Az újságíróknak, de kell elégednie azzal, sokról, nagyobb szín legkimagaslóbb csuo nak a beszámolóik.

Az új épületek uralko-ment, üveg és alumínium csak harmadrendű, in-tőt be. Annál dia-üveg és az alumínium

Ami a látogatót megfogja és lenyűgözi arányai. Egy egész pár hónap alatt, Páris mai napig kitalált, a ható ezeken az épület-dületében, az anyago-ban a figyelmesszem-megpillanthatja. Az épületek uralko-ment, üveg és alumínium csak harmadrendű, in-tőt be. Annál dia-üveg és az alumínium

Ami a látogatót megfogja és lenyűgözi arányai. Egy egész pár hónap alatt, Páris mai napig kitalált, a ható ezeken az épület-dületében, az anyago-ban a figyelmesszem-megpillanthatja. Az épületek uralko-ment, üveg és alumínium csak harmadrendű, in-tőt be. Annál dia-üveg és az alumínium

Ami a látogatót megfogja és lenyűgözi arányai. Egy egész pár hónap alatt, Páris mai napig kitalált, a ható ezeken az épület-dületében, az anyago-ban a figyelmesszem-megpillanthatja. Az épületek uralko-ment, üveg és alumínium csak harmadrendű, in-tőt be. Annál dia-üveg és az alumínium

SCHMO kézi-

A 3- az összes

PARISZS 1937

A világkiállítás birodalmában

Írta: MARTON ERNŐ

Ha egyhetes párizsi tartózkodás után hazajön a szomszédja, barátja, vagy ismerőse és az elragadtatás hangján így szól önhöz: — En aztán a'poson megnéztem magamnak azt a világkiállítást, —

ne öntse el mindjárt a sárga irigység, ónyájas olvasó.

Vigasztalja magát azzal, hogy a szomszédja, barátja, vagy ismerőse sem nézte meg olyan alaposan a világkiállítást. Sőt nagyon is feületesen nézte meg. Mert az alatt a rövid hét alatt ő még bizonyára Párizst is látni akarta, valószínűleg elment a Louvreba, a Louxembourgba, talán a Rodin-muzeumba is a kiállításra vajmi kevés ideje jutott.

Márpedig a párizsi világkiállítást megnézi, — ahhoz mindenkéltűn idő kell. Hogy a pénzről ne is beszéljünk. A kalkuláció nagyon egyszerű. A kiállításnak 250 pavillonja van. Pavillon alatt nem szabad homi lenge, ideiglenes jellegű hűzikókat érteni. Ezeknek a pavilonoknak legnagyobb része hatalmas négy-ötmeletes masszív palota. És ezek a paloták zsefolyva vannak a világ legcsodálatosabb, legképrázatosabb dolgaival. Ha már most azt mondom, hogy egy-egy pavillon megtekintéséhez legalább egy órai időre van szükség, akkor, ugye-n nagyon is szerény voltam. Mert egy óra alatt éppen csak hogy végig lehet futni a termeken és csak röptében foghatjuk fel tekintetünkkel a látványokat. Arra már nem jut idő, hogy egy-egy szép kép, szobor, vagy új technikai találmány előtt megálljunk, alaposabban szemügyre vegyük és elmélyedjünk benne.

Ha tehát csak ilyen futólag és feületesen akarjuk megnézni a kiállítást, akkor is 250 órára van szükségünk. Kétszázötven pavillon megtekintése. Már most tegyük fel, hogy a szorgalmas turista nem csak 40 órát dolgozik egy héten, mint egy rendes francia munkás, hanem ötvenet (dolgozzék az istenadta, ha már költi a drága pénzt), akkor is öt hétre telik, amíg „megnézte magának“ a világkiállítást. És öt hét alatt is csak feületesen.

Ez a bevezetés „captatio benevolentiae“, előzetes mentegetőzés akar lenni az újságíró számára. Mit írjon a szegény újságíró, aki kilenc napot töltött Párizsban, a kiállítástól? Lehet-e egyáltalán kimerítő tudósítást írni róla?

Minden pavillonnak külön katalógusa van. A katalógusok legtöbbször vaszkó kötet. Pedig csak szárazon, adatszertien vannak leírva bennök a kiállított tárgyak. Ha összeszedjük ezeket a katalógusokat, csinos kis könyvtár telik ki belőlük, amely egy rendes polgári család könyvszekrényében el sem fér.

Az újságíróknak, az az olvasónak is meg kell elégednie azzal, hogy csak összehyomódásokról, nagyobb szűfokról és a kiállítás legkimagaslóbb csúcsteljesítményeiről szóljanak a beszámolóik.

A jövő építészet

Ami a látogatót már az első pillanatban megfogja és lenyűgözi: a kiállítás hatalmas arányai. Egy egész nagy város épült itt fel pár hónap alatt, Párizs szívében, — és milyen város! Csupa kacsaláb forgó kastély. Mérműök paradicsoma. Az építészek alkotó láza, műszaki- és művészi-fantáziája kedvére tombolhatta itt ki magát. Ami újat, művészt és praktikusát a modern építészet a mai napig kitalált, az mind összesűrítva látható ezeken az épületeken. Sőt a formák lenyűgözésében, az anyagok újszerű alkalmazásában a figyelmes szem a jövő építészetét is megpillanthatja.

Az épületek uralkodó anyaga a vas, cement, üveg és alumínium. A téglá és a kő csak harmadrendű, inkább dekoratív szerepet tölthet be. Annál diadalmasabban tör elő az üveg és az alumínium. Vannak pavilonok,

amelyek kizárólag vasból és üvegből készültek. Így Csehszlovákia művészi tökéletességgel megkonstruált palotájánál és a XIV. Lajos által alapított St. Gobain üvegyár hatalmas pavillonjánál az üvegen és vason kívül semmiféle más építési anyagot nem használtak. A holland pavillon főanyagai az alumínium és az üveg. A norvég pavillon két 30 méter magas fala tiszta alumíniumból, míg egy másik ugyancsak 30 méter magas fala üvegből készült.

Az üveg, vas és alumínium alkalmazása a butoroknál is szemmel láthatóan tért hódított. Láttam egy szoba-berendezést, amelyben a kárpitos-nyergelvények kívül minden üvegből volt. A villamos fűtőtestek is. Ütem kényelmes üvegfütelben és még csak nem is félttem, hogy összetörök alattam.

A domináló építési anyag természetesen most is a vasbeton, amely azonban ma már szédületes kombinációkra ragadtatja az építészeket. Az új építési anyagok, valamint a régiek újszerű alkalmazása hihetetlen perspektívákat nyitnak meg az építészet számára, a ház- és hid-konstruáció forradalmi változását hirdetik meg és új formák, új építészeti stílus kialakulását készítik elő.

Néhány szám a kiállításról

Hogyan készült, hogy nőtt ki a földből néhány hónap alatt ez a hatalmas arányú kiállítás-város? Mennyi pénzbe került, hány ember dolgozott rajta? Ezekre a kérdésekre igyekeztem feleletet kapni, de napokig kellett hivatalból hivatalba szaladgálnom, amíg néhány értelmes adathoz hozzájutottam. A francia nem aprólékos, rubrikázó, számokban gondolkodó nép. A statisztika gyenge oldala. Ha németek csinálták volna ezt a kiállítást, bizonyára pontos nyilvántartás lett volna arról is, hány kiló kolbászt fogyasztottak el az építkezésnél foglalkozott munkások. Itt még a munkások számáról sincsen pontos nyilvántartás.

A hivatalokban való vándorlásaim során tapasztaltam, hogy a mai Franciaországban igen sok nő foglal el vezető pozíciót állami hivatalokban. Nem hiába, hogy a jelenlegi kormány három nő-tagja is van. Az a benyomásom, hogy ezek a nők legalább olyan jól látják el feladatköriüket, mintha férfiak ülnének helyükben. Komolyak, értelmesek, energikusak, szolgálatkészek és — csinosak. Amikor a kiállítás főkörmánybizottságánál már senkisé tudott kérdéseimre feleletet adni, akkor Salvador kisasszony, az organizációs osztály vezetője, segítette ki a hivatalnok urakat a zavarból. A sajtó- és propagandaosztálynak is egy kiváló hölgy, Ferry kisasszony a lelke.

Hája ezeknek a derék hölgyeknek, sikerült néhány figyelemreméltó adatot kikaparnom, amelyek talán a legbeszédesebben világítanak rá a párizsi világkiállítás igazi arányaira.

A szorosabb értelemben vett kiállítás egymillió négyzetméter területen épült fel és a kerülete hét és fél kilométer. Ezenkívül vannak a kiállítás tartozékai, mint például a Modern Művészetek Muzeuma és az automobillkiállítás, amelyek máshol nyertek elhelyezést. Az építési munkálatoknál egyedül a francia kormány 26 ezer munkást foglalkoztatott, hat hónapon keresztül. Ebben a számban nem foglaltatnak benne a külföldi államok pavillonjainál foglalkoztatott munkások, amelyeknek számát nem sikerült megállapítanom. Minthogy azonban a 250 pavillonból 44 a különböző nemzetek tulajdona, valószínű, hogy átlagosan 40 ezer munkás dolgozott a kiállítási város felépítésén.

Francia részről 1100 építészműnök, 348 festőművész, 257 szobrász és 118 díszítő-

művész dolgozott a gigantikus mű létrehozásán. Ebben a számban sincsen benne a külföldi pavilonoknál közreműködő mérnökök és képzőművészek hatalmas serege.

Az alkalmazott-hadsereg

A kiállítás méreteit úgy állapították meg, hogy egyazon időpontban 500 ezer látogató férjen el kényelmesen a kiállítás területén. Ennek az óriási méretű apparátusnak a precíz működését egy 10 ezer főnyi állandó alkalmazott-sereg biztosítja. A kiállítás területén ezenkívül 450 egyenruhás rendőr, 200 detektív és 1200 felvigyázó teljesít permanens szolgálatot. Kiegészítik még a kiállítás személyzetét a kiállítási taxik, autobuszok és hajók sofőrei és egyéb alkalmazottai. A kiállításnak ugyanis speciális szárazföldi és vízi járművei vannak, amelyeknek segítségével kényelmesen megtekinthető a kiállítás egész külső látképe.

Harmincegy kapuja van a kiállításnak, amelyeknek egymélyike önmagában is monumentális művészi építmény. Tizenhat új hidat építettek, részben a Szajján, részben a kiállítást átszelő utvonalon keresztül, amelyek az egész kiállítási területet összefüggő egésszé forrasztják.

Két napközi otthon működik a kiállítás területén, amelyben a csecsemőket és kiskorú gyerekeket helyezik el, amíg a szülők a pavilonokat látogatják.

275 tudományos kalauz áll a látogató közönség rendelkezésére, valamennyien diplomás mérnökök, orvosok és tanárok, akik aránylag szerény díjazás mellett kalauzokká végül a közönséget a pavilonokon. Ezek a tudományos kalauzok a világ minden nyelvét beszélik, a hébertől és jiddistól egészen a zulu-kaferel nyelvég.

A kivilágítás

A legnagyobbüzusabb erőfeszítés azonban a kiállítás kivilágítása körül történt. A kiállítás-város területén száz kilométer földalatti villanyvezeték építettek, amelyből 66 kilométer 12 ezer voltos magasfeszültségű áram szállítására szolgáló vezeték. A földfeletti villanyvezeték hossza meghaladja az ezer kilométert. Egyedül az Eifel-torony első emeletének megvilágítására 9 kilométer neon-csővet alkalmaztak.

Hogy milyen arányú a villanyfogyasztás a kiállítás területén, arra mi sem jellemzőbb, mint az, hogy a Szajján elhelyezett szűkötűk kivilágítására négyezer kilowatt, a Modern Művészetek Muzeumának kivilágítására kétezer kilowatt és az Eifel-torony megvilágítására ugyancsak kétezer kilowatt áramot használnak fel. Az egész kiállítás áramfogyasztása több mint 53 ezer kilowatt, ami meghaladja a 270 ezer lakosú Bordeaux város villanyszükségletét. A villanyszolgáltatást Franciaország legnagyobb erőcentrálái látják el, úgyhogy bármilyen rövidzárlat, vagy üzemzavar esetén a villanyszolgáltatás átkapcsolható egy másik erőcentrálára. A kiállítás területén 105 transzformációs kabin biztosítja a villanyellátás zavartalan menetét.

Végül még egy beszédes szám: a francia kormány a kiállítás napjáiig egymillió és 200 millió frankot költött el épületekre, utakra, kapukra és hidakra. A trösztök és nagy iparvállalatok pavillonjai, valamint a külföldi államok épületeinek költségei nincsenek ebbe az összegbe belefoglalva. Nem tulzok, ha a párizsi világkiállítás dologi kiadásainak végösszegét három és félmillió frankra becsülöm, ami meghaladja Románia egész évi költségvetését.

De túl a holt számokon és merev adatokon, a párizsi világkiállítás valóban a kulturális emberiség legnagyobb erőfeszítése és a francia szellem szárnyalásának újabb pompás bizonyágtétele. Az 53 ezer kilowatt villanyáram itt mély és szimbólikus értelmű nyer. A francia nép ezzel a kiállítással a fény és a viláosság biztató sugarait akarja küldeni a világ felé.

A fény káprázatában

Amikor végigsétál az ember az esti kivilágításban uszó kiállítás utvonalaín, önkéntelenül is az a banális érzése támad, mintha az Ezeregy éjszaka meséinek birodalmában vándorolna. A háromszáz méter magas Eifel-torony hatalmas tűzszlopként mered az égfelé s a Szajna vizén lezajló fényünnepségek, vízi-, tüzi- és füstjátékok káprázatos mesévilágot varázsolnak a nézők köré.

A kiállítás legfőbb jelszava: a fény az élet

CEHOSLOVACA

Alkja: Ciu, I. G. Duca ucca 3. szám.
(Select mozgósínház mellett)

az ősi és téli szezonra elsőrangú kivitelű
férfi, női és gyermek

ruházati cikket

óriási
választékban

hoz forgalomba ugyanolyan árak mellett,
mint a bucaresti központ.

és a boldogság forrása és a franciák nem fűsvénykednek a fényvel. Az Eifel-torony körül hetenként kétszer bemutatott tűzijátékok, amelyeknek során háromszáz méter magasba szökő tűzkrizantémok és ezer színben játszó fényvizesek rajzolódnak az éj sötétjébe, lélegzetelájtító produktumai a tűz- és vilanyfény művészi kombinációjának. Minden épületsarok megvilágítása külön művészi gondallal történik, hogy aláhangsúlyozzák az épület karakterét és építészeti sajátosságát. Az utak és parkok kivilágítása is speciális égetestekkel történik, úgyhogy a fényforrások maguk sehol sem láthatók. A megvilágítási módok ugyszólván perenként változnak s így a fényhatásoknak szinte végtelen skálája áll elő.

Hozzáértő ember egész tanulmányt írhatna a kiállítás világitásáról és fényhatásairól. A világitásnak külön pavillonja is van, amely szemléltető módon mutatja be, hol tart ma a világitási technika és művészet. A kiállítás tartama alatt világitáskongresszust is tartanak a világitási szakemberek. A vilany és a fény palotájának előcsarnokában hatalmas freskó fogadja a látogatót, amelynek témája: a fény elkergeti a sötétséget. A pavillon szemléltethető célja annak bizonyítása, hogy a technika eljutott már odáig, hogy a mesterséges fény helyettesíteni tudja a napot. Bemutatják a fény alkalmazását az emberi tevékenység minden formájában, a dolgozószobától az operációs teremig és szemléltetően hangsúlyozzák alá a fény rendkívül fontos társadalmi szerepét.

Talán ebben a pavillonban lehet a legmélyebben részesezni a párizsi világkiállítás igazi céljára és értelmére.

Önagsága inasa

Bemutatja a Royal

A frissen ültetett fűmag talán még ki sem zöldült Jean Harlow sirján, az emberi részvét őszinte könnye talán még fel sem száradt az arcokon, máris itt van a legújabb, de egyszersmind a legutolsó Jean Harlow-film. Jean Harlow bucsuzik! A filmtől, az élettől, a közönségtől, akit szeretett és aki szerette. Bucsuzik egy olyan szerepben, melyben teljesen magát adja, egyéniségének szöke varázsaival. Már nem vamp, nem hideg, kegyetlen asszony: doromboló kislány, akinek tekintetere megmelegszi az ember szive és könnyel telik meg a szeme. A film pereg és nehéz elhinni, hogy ez a törékeny, szép fiatal teremtes nincs többé. És micsoda tragikus véletlenség, milyen kiszámíthatatlan játéka a sorsnak, hogy a szép Jean szöke fejét a film egyik jelenetében, a vascsora-asztalnál két égő kandelaber közé helyezte a rendező. Két gyertyaláng: az előrelátott ravatal...

Az Önagsága inasa — Jean Harlow bucsuja. Sokan, nagyon sokan fogják megnézni. Azok is, akik eddig ismerték. És sokan fogják megsiradni, amikor az utolsó jelenetben — premier planban — partnerével Róbert Taylorral boldogan összesókolóznak. Ha sejtették volna, hogy ez a bucsucskjuk...

Legjobb ARCSZÉPÍTŐ

A Dr. BIRÓ-féle

HAVASI GYOPÁR KRÉM

Eltünteti a szeplőt, kisimítja a ráncokat.
Kérje minden szaküzletben!

Ő és ÉN

is tudjuk már, hogy a

SCHMOLLPASZTÁ-val

kezi- és aktatáskákat is

ápolnak.

A 3-as számú doboz

az összes bőrtárgyak legelőcsőbb ápolására.

FEL

Adalékok az erdélyi zsidó értelmiségi találkozóhoz

Figyelemmel kísértem a tervezett találkozóval kapcsolatos hozzászólásokat. Vártam, hogy valaki rávilágít egyes céliküszökök paradox voltára és vártam néhány fogalomnak a tisztázását is. Egyiket sem találtam a hozzászólásokban.

A legtöbb hozzászóló az „Értelmiségi” jelzővel mingyárt a kulturprogram magas címét ütötte meg. Pedig a találkozó ezt semmi esetre sem hivatott megoldani. Ne feledjük, hogy erre a találkozóra nem egységes világnézeti emberek és nem egy generáció képviselői fognak összejárni, hanem igen heterogén társaság fogja megbeszélni és igyekszik majd megteremtetni a keretét annak, ami egy eljövendő kulturprogram tartalmát fogja magába ölelni. Tehát jegyezzük jól meg, nem kulturprogram, hanem csak annak kerete képezheti a megbeszélés tárgyát. A medrét kell kijelölni annak a folyamannak, melynek forrását most akarjuk feltárni.

Ha az értelmiségi találkozó tömegmozgalmat akar beindítani, a helyzet még inkább lesz paradoxállás. A tömeg nem az értelmiség nyelvét beszéli. Még mi zsidók sem vagyunk kivételek ez alól. Aki a tömeghez akar szólni, ne az értelemből, de a szívhez keresse az utat. Ugy hogy az értelmiségi gyülekezet kénytelen lesz nevének meg nem felelő fegyverzetet öltetni. Ez a tétel ma inkább érvényes, mint bármikor. A ma tömegmozgalmi olykor már az értelemmel ellentétes utakon hömpölyögnek.

Ami a kulturkeretlet illeti, annak egy szóban kell kicsucosodnia és pedig minden értelmiségi magyarázat nélkül. Ez a szó az — egységretörésvé. Minden elszigetelt (és itt értem a nagyobb szigeteket is) kulturtevékenységet egy nagy keretbe kell besorozni. A kis pártok és egyesületek és személyi körök minden életmegtörvényesítésére egy nagyobb keretben kell megtörvényezni, mert csak így lesz reakcióképes, ha olyan közegben történik, ahol egyáltalában reakciót kiválthat. De nem lehet népi kulturprogramról és keretről beszélni, ha a hitközségeket és iskolákat kívül hagyjuk a számításokon. Ezek nélkül minden mozgalom komolytalan. A hitközség és iskola a cionista ideológiának és belső szervezkedésnek tengelyében vannak. A nemzeti szövetség, zsidó párt és hitközségek egy nagy egységben kell egymásra találjanak, hogy feloldassák a sport, zene, professzionális és tudományos célkitűzésű egyesületeket is, melyek mind az egységre való törekvést kell szolgálják minden életmegtörvényesítésükben, hogy egy a megújodás követelte nemzeti felemelkedés kialakulását biztosítsuk.

Ezenkívül is a kulturprobléma az anyagi adottságok függvénye. Ugy hogy az értelmiségi találkozó programja prózai anyagi kérdésekben kell kimerüljön elsősorban. És a gazdasági problémák sarkköve újabb — a hitközség.

Véleményeket olvashattunk az átrétegződésről. Ez már nem egészen a mi belügyünk. Itt már számot kell vetni az ország gazdasági fejlődésének síkjával is. Mi most akarunk földművelésre áttérni, amikor a földművesréteg fia iparra tének át és amikor különböző áramlatok hatására a termelőidek eladását olyképpen szabályozzák, hogy azt csak már ösföldművesek vehetik meg. Ezek szerint az ilyen átrétegződésről lekéstünk, bármennyire is kár!

Az ország gazdasági életében két főtényező van, amit mindig szem előtt kell tatanunk: iparosodás és szövetkezet. Egyik a produktív munkakör kiszélesítését jelenti, a második a produktív munka értékesítését biztosítja. A mi átrétegződési akciónk ebbe kell hogy bekapcsolódjék, hogy ki ne tegye magát a sikertelenséget jelentő hivatatos ellenségeskedésnek. Iparra kell átrétegződni! A földhöz való visszatérés záloga pedig legyen a kertgazdaság, mely egyszerűen beilleszthető egy iparosodó társadalomba.

A szövetkezetek eszméje népszerűvé kell váljék a zsidó társadalomban. Az egyfoglalkozásukat termelőszövetkezetekbe kell tömöríteni. Termelőszövetkezeteket kell létesíteni kereskedelmi gócpontok körül, melyek fokozatosan mind több és többféle árut vennének át a szövetkezetektől. Ilyen termelőszövetkezetekben a kiképzés is jobb volna és a vállalat is rentabilisabb.

Az országban, kereskedelmi szempontból, kereskedői túlsúfoltság van. A kereskedelem össze fog ütközni az államilag támogatott szövetkezeti mozgalommal. Mi, a zsidó kereskedelmi osztály, ezt kétszeresen fogjuk megérezni, mint kereskedők és mint zsidók. Adva van a lehetősége annak, hogy a kereskedők is bekapcsolódjanak a szövetkezeti mozgalom termelő ritmusába. A mai gazdasági autarkia berendezkedő állam támogatásban részesíti a kereskedők azon akcióját, mely az eladásra kerülő árut nem külföldről importálja, hanem belföldön állítja elő. A szövetkezet súlyos csapást jelent — csak termelő és fogyasztók közé — éltet közvetítő kereskedőkre. A kereskedő tökéjével, szervezőképességével és lehetőségeivel kell kapcsolódjon a termelésbe. All ez elsősorban a zsidó kereskedőre.

Ezek megint olyan problémák, melyek kivül esnek az — értelmiség hatáskörén és megint három olyan tömörülésre tartoznak, melyek: Nemzeti Szövetség, Zsidó Párt és Hitközség névre hallgatnak, melyek — feltételezem — tárt kapukkal várják az értelmiségeket, hogy értelmet, szívet, lendületet és kezdeményező erőt vigyenek be az olykor és sokhelyt tespedő hármias csoport életébe. Mert ha ez nem így van, akkor hiába minden neklendülés.

Addig is azonban üdvös volna, ha nyilatkoznának: a kereskedő, az iparos, a tanító, a pap, a bankáros és a hitközségi előjárók — az értelmiségi találkozó várható programjáról és esetleges sikereiről.

Be'ger Tivadar, Cluj

SZÍNHÁZ · FILM · MŰVÉSZET

Péntek este ünnepi diszelőadás nyitja meg a színházi évet

Cluj-Kolozsvár. Szeptember 11. Szeptember 17-én, pénteken este fél kilenckor ünnepélyesen megnyílik a színház új évadja. Lényegesen megnagyobbodott és megerősödött együttessel, hatalmas programmal indul a színház ennek az új esztendőnek. A megnyitó előadás műsorára Gárdonyi Géza halhatatlan vígjátékát, A bort tűzte ki az igazgatóság. A bor előadása előtt a zenekar ünnepi nyitányt játszik, Solymosán Magda pedig magyar dalokat énekel.

A bor, ez a bűbajos, komoly és vidám elemekkel átszótt cigányzenés, énekes falusi történet a magyar színműirodalom klasszikus értékei közé tartozik. Gárdonyi

Géza olyan alakokkal népesítette be ezt a kedvenc művét, amelyek már a modern magyar génusz közkincsévé váltak, mint a halhatatlan Göre Gábor, Durbints sógor, Kátsa cigány és mások. Egyben kitűnő alkalmat ad a darab arra, hogy a színház átszervezett együttese bemutatkozzék benne. Erényi Böske, Fényes Alice, Harmah Jolán, Tompa Sándor, Tóth Elek, Csóka József, Nagy István, Lantos Béla, Deésy Jenő, Mészáros Béla mellett a prózai-együttes összes kiváló tagjai résztvesznek az előadásban, amelyet Szabados Árpád rendez.

A megnyitó előadások műsorát egyébként alább adjuk.

A SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Szeptember 17-én, pénteken este fél 9 órakor: Megnyitó diszelőadás. I. Ünnepi nyitány. Előadja a színház zenekara. Vezényel: Stefanidesz József. II. Magyar dalok. Előadja: Solymosán Magda. III. A Bor. (Gárdonyi Géza cigányzenés, énekes falusi története. Premier bérlet 1. sz.) Szombat délután 5 órakor: Házasság mutyiban. (Jenei-Kóbor-Schreiber nagysikerű operettjének első olcsó helyaras előadása.)

Este 9 órakor: A bor. (Másodszor. Rendés bérlet 1. szám. Irodalmi bérlet 1. sz.)

Vasárnap délután 3 órakor: Meséruház (Olcsó helyarakkal.)

Délután 6 órakor: Illatszertár. Este 9 órakor: A bor. (Diszelőadás E. G. E. gazdanapjának tiszteletére. Előadás előtt a Ref. Földész Bethlen Gábor Dalkör, a Ref. Földész Bocskai Dalkör és a Hidelvei Ref. Földész Dalkör népdalszvitet, népdal egyveleget és a földészek dalát adják elő.)

Hétfő fél 9 órakor: A romantikus asszony. (Szántó Armand, Szécsén Mihály és Carlo de Friez nagysikerű operettje. Rendező: Gróf László. Vezényel: Schreiber Al-

Idegés gyomor baj,

Gyomorgörcsők, görcsös állapot, hányinger és emésztéssel eredő: ideges fejfájás és álmatlanság esetekben a világhírű amerikai „GASTRO D.”-vel úgy a belföldi, mint a bécsi, berlini, stb. klinikákon hosszabb kísérletek után a legszebb eredményeket érték el. Gastro D. kapható gyógyszertárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárban, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

jos. Főszereplők: Solymosán Magda, Sándor Stefi, Jenei János, Tompa Sándor, Fülöp Sándor, Deésy Jenő, Csóka József, Csengeri Aladár és a színház új vokál kvartettje. Premier bérlet 2. sz.)

Kedden és a következő napokon: A romantikus asszony.

ROYAL MOZGO MŰSORA:

Ma, vasárnap páratlanul nagyogó filmszenzáció! Jean Harlow és Robert Taylor első és utolsó közös filmje: Onagysága inasa. Feltétlenül nézze meg, mert örökké benn fogja, ha elmulasztja ezen alkalmat. Monopol Metro Goldwyn film. Előtte Fox journal.

MUNKAJ MOZGO MŰSORA:

Szombat, vasárnap, csak két napig: I. Tong, a hóhér. Csak erős idegzetűeknek. Fősz.: Edward Robinson és Loretta Young. II. Stan és Bran mint borbélyok. III. Journal.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri kölcsönél egy sző 2 lej, vattakapó betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állatkeresőknek 36 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellege levelet csak egy továbbíthat, ha portóbélyes mellékelve van.

Háromszobás villalakás Astoria hotel mellett kiadó. Str. Maloasa 7.

Eladó bőrkésztyű készítéshez teljes felszerelés: 5 drb. kesztyűvarrógép, 16 drb. francia gyártmányu caliber férfi és női kesztyűhöz, 2 drb. nagy vaspré, 1 drb. tölglya szabásasztal, 1 drb. dűlirózó üveglap, 2 drb. dűlirózó kés, stb. 5000 lejért. Katz A. Targu-Mures, Str. Eminescu 34.

Megyeszékhelyen hozomány helyett jól bevezetett tehementes üzlet keres nőülés céljából intelligens, zsidóban is tanult fiatal embert. Pályázatok 35 éves korig „Biztos egzisztencia” jellegre a kiadóba.

Különbejárta butofozott szobát fürdőszobahaszinnal keresek feltétlen a központban, október 1-re. Cimeket kérem „Al-lándó, október 1” jellegre a kiadóban leadni.

30 éves volt tisztviselőnő elmenne házvezetőnőnek idősebb magános izr. uriemberhez 8 éves gyermekkel, vidékre is, vagy magános nőhöz társalkodónőnek. Teljes című leveleket a kiadóba „Hűséges” jellegre.

Cipőkereskedőség, elsőrangú kiszolgálás, azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatokat Erika Cluj, Piața Unirii 13.

Törvényileg védett közszükségleti cikk bevezetésére megnyitott képviselőket keresünk. Italszakmában jártasok előnyben. Ajánlatokat „Garancia” jellege alatt a kiadó hivatal továbbít.

Hőgyfodrászatban perfekt férfi vagy nő munkaezőt keresek azonnalra, havi fix 2500 lejűtől, ugyanakkor manikűrözőt havi 2000 lejűtől és szép mellékkereset. Stöckel coafte Sighet.

Eladó jókarban levő ecetgyári berendezés borkészítéshez való 8, egyenként 4000 literes kád, valamint 2000 hektoliter fahordó. Ajánlatokat Káhan ziarist Sighet címre.

Középsiskolai és elemista tanuló tanítás vállalom. Cim: Regele Ferdinand 107, Felső szint, utolsó ajtó.

Suche ein rumänisch-deutsch sprechende Kinderfräulein. Adresse: Markovits Elek és Satumare, Regele Ferdinand 3.

Angol nyelvtanítás könnyed módszerrel. Cim Király zeneműkereskedésben, Piața Unirii 15.

HOLNAPUTAN

SZEPTEMBER 15.-ÉN LESZ AZ ÁLLAMI SORSJÁTÉK III. OSZTÁLYÁNAK. A HUZÁSA

NE SZALASSZA EL AZ ALKALMAT, HOGY MILLIOMOS LEHESSEN

Az antiszemita szélsőnationalista kiváltképpen szük nyers indulatát romokkal takargaztatásban immár eddig egyértelmű rancsát két, sőt sokkal igyekszik kímélőből.

Holott ennek a nagy keleti val buddhizmusban, le rancsnak célzata félreérthetetlen, kényszeríti a lelki ellenszűgölöket e sere.

A természetben nem ismeri és így lebaráti szeretet félelmetes eréjű erkölcsi elv nem nem törődik azzal dos fákat, városokat pusztít el; meg szétépett á se; az őserdők és az életet a „bellu nes” — a minde len elve mozgatja.

Amig az ember ősemberi állati lét nem szerveződik majd kezdetleges életében is kizáró véres törvényei é

A bibliai parancdat, mint tenmagam, mi, olyan szinte vetelést állított amélynek maradt esetén a Sátán kélyongana az Eden ősvényein.

Azok a nagy val baráti szeretet pa az emberiségnek, a tet elsőbbségi joga állati önzés jogaiv zonnal ismerték merték félre az en dő durvaságát.

Sőt: éppen ennságnak ismerete a felismerésre, ho meg nem alkuvó a parancs teljesíhetőségét.

Az ember, — m legelvetemültebb nélkül. A férfi t érez a nő iránt, a va, a szülők term sekkel ragaszkodn viszont. A közös c kon és érzelmeken szetesebben vonzó a más célu, más t tekhez. Egyazon g

nívón álló társada szetesebben érzene saikkal, mint azok hoz kötötten, más Ezenkívül a szim telmes, mert még is óriási befolyást rek szeretetöztön lán az élet minde ösztön ellensúlyo vallási és társada áradata seprné el

A természetes és ban, mig egyfélő nak záloga, másf leggátta'anabb öm taly, családi és eg jévé.

A bibliai paranc séges, csodálatosak szívek és vesék le látó lélektani felvete'te és követeli retet érvényesítés ember azokat is s

FELLEBBVITELI FÓRUM

IRJA: SALAMON LÁZLÓ

Felebaráti szeretet

Az antiszemita és általában minden szélsőnationalista uszítás napjainkban kiváltképpen szükségét éri annak, hogy nyers indulatait holmi „erkölcsi” flastromokkal takargassa. Eme buzgó igyekezetében immár odáig jutott, hogy az eddig egyértelmű felebaráti szeretet parancsát két, sőt többértelmű magyarázatokkal igyekszik kiforgatni eredeti tartalmából.

Holott ennek a bibliai erkölcsstanban és a nagy keleti vallásokban, főleg pedig a buddhizmusban, lerögzített humanista parancsok célzata olyan világos, olyan félreérthetetlen, hogy éppen világossága kényszeríti a lelkiéletük alkata szerinti ellenszögölöket e világosság elsötétítésére.

A természet a maga ősi lényegében nem ismeri és így nem is ismeri el a felebaráti szeretet parancsát, mintahogyan félelmetes erejű működésében semmiféle erkölcsi elv nem érvényesül. A tüzhányó nem törődik azzal, hogy lávája évszázados fákat, városokat, embereket és állatokat pusztít el; az oroszánt nem hatja meg szétéptett áldozatainak halálhőrgése; az őserdők és a puszták természet ölen az életet a „bellum omnium contra omnes” — a mindenki harca mindenki ellen elve mozgatja.

Amíg az ember nem emelkedett ki az ősemberi állati lét véres fertőjéből, amíg nem szerveződik klánokba, csordákba, majd kezdetleges társadalmakba — az ő életében is kizárólag a dzsungel vad és véres törvényei érvényesültek.

A bibliai parancs: „szeresd felebarátodat, mint tenmagadat” — olyan forradalmi, olyan szinte önmagát felülmúló követelést állított fel az ember számára, amelynek maradéktalan érvényesülése esetén a Sátán kétségkívül kiveren bolyongana az Édenbe alakított emberi lét ösvényein.

Azok a nagy vallásalapítók akik a felebaráti szeretet parancsát közvetítették az emberiségnek, akik a felebaráti szeretet elsőbbségi jogait hirdették a spontán állati önzés jogaival szemben, minden bizonytalanságot és legkevésbé sem ismerték félre az emberi természet eredendő durvaságát.

Sőt: éppen ennek az eredendő durvaságnak ismerete döntötte rá őket arra a felismerésre, hogy csak e szélsőséges, meg nem alkuvó követeléssel érhetik el a parancs teljesítésének minimális lehetőségét.

Az ember, — még a leggonoszabb és legelvetemültebb — sem élhet szeretet nélkül. A férfi természetes vonalmat érez a nő iránt, akit szeret és megfordítva, a szülőlk természetesen, őseredeti érzéssel ragaszkodnak gyermekeikhez és viszont. A közös cél, közös hagyományokon és érzelmeken nevelt emberek természetesebben vonzódnak egymáshoz, mint a más célú, más hagyományokban neveltékhez. Egyazon gazdasági és kulturális szinten álló társadalmi osztályi fiai természetesebben érznek együtt osztálytársakkal, mint azokkal, akik más osztályhoz kötöttek, más érdekek útjait követik. Ezenkívül a szimpátia és antipátia rejtelmes, mert még fel nem kutatott erői is óriási befolyást gyakorolnak az emberek szeretetösztöneire, melyek nélkül talán az élet minden vetését, a rombolási ösztön ellensúlyozására épített összes vallási és társadalmi gátakat a gyűlölet áradata seperné el.

A természetes és spontán szeretet azonban, míg egyfelől az élet örökkévalóságának záloga, másfelől könnyen válik a leggyátrább önzések: a nemzeti, osztályi, családi és egyéni önzések hajtóerejévé.

A bibliai parancs éppen ennek a mély-séges, csodálatosan zseniális, az emberi szívek és vesék legelrejtettebb zsigereibe látó lélektani felismerésnek alapján követelése és követeli ma is a felebaráti szeretet érvényesítését, vagyis azt, hogy az ember azokat is szeresse, akiket érzései-

vel és ösztöneivel nem szeret, mert nem is szerethet.

Az ember ugyanis nem ölelheti keblére az egész világot. Minél jobban szeretjük azokat, akik kedvesek nekünk, annál kevesebb időnk, érzésünk, alkalmunk van arra, hogy spontán és bensőséges szeretetünket másokkal is megosszuk. A szeretetre való képességünk tehát nemcsak erőnk, de egyben gyöngeségünk forrása is.

A felületes ítélkező mindezek ismeretében könnyen juthat arra a megállapításra, hogy a bibliai parancs teljesíthetetlen, emberfeletti kötelezettséget ró az emberekre, minek következtében azoknak van igazuk, akik a felebaráti és minden más szeretet jogtalanságát csak kizáró vonatkozásaiban ismerik el s a bibliai parancsot úgy értelmezik, hogy az csak az ugyanazon nép, ugyanazon fajta, ugyanazon osztály kereteiben élő emberekre vonatkozhatik.

Holott ebben az esetben a bibliai követelés nyilvánvalóan feleslegessé, sőt oktalanná válna. Azokat szeretnünk, azokkal szemben megértőnek és türelmeseknek lennünk, akikkel szemben szeretetre való készségünk minden különösebb erőfeszítés, önelgyőzés és belátás nélkül van adva: nem tekinthető érdemnek, nem tekinthető olyan erénynek, mely az Eg elismerésére tarthatna számot.

A felebaráti szeretet parancsa nem az emberi érzelmekhez, hanem az emberi értelemhez, az emberi belátáshoz és jóindulathoz szólott. Ebben a parancsban az a mély-séges felismerés öltött szavakban kifejezett alakot, hogy az ember csak akkor válhatik méltóvá isteni rendeltetéséhez, ha ősi ösztönein győzedelmeskedve, lerázza magáról állati bilincseit, vagy modern meghatározással élve: ha ösztönei tulajdonságaink ellensúlyozásául a tisztá humanista felfogást tesszük magunkévá s anélkül, hogy erre érzéseink köteleznének: türelmet, megértést, az ész és belátás erényeit gyakoroljuk ama embertársaink iránt is, akikhez nem fűzünk vérségi, vagy érzelmi kapcsolatokat.

A természetes, a spontán szeretet lehet emberi, lehet magátólértetődő, de semmiesetre sem erkölcsi magatartás eredménye. Erkölcsi magatartásról, erényről csak ott és akkor beszélhetünk, ahol és amikor állati ösztöneink nyers érvényesítése helyett eszünket és lehatásunkat visszük a küzelembe.

A farkas bizonyára nem büszke arra, hogy nem falja fel farkastársait, mert hiszen ez olyan természetes számára, mint a levegő és a tél hidege. A farkasok felebaráti szeretetéről akkor beszélhetnénk, ha akadnának farkasok, akik a báránnyal szemben is a türelem álláspontjára helyezkednének.

De a farkasok nem eszes lények, legálabb is emberi értelemben nem azok. Viszont azok az emberek, akik a szeretet erényét kizárólag a farkasok nivóján akarják gyakorolni, emberek ugyan, de csak biológiai értelemben azok.

A felebaráti szeretet bibliai parancsa e biológiai, e naturalista ember megfélézése és megszelídítése érdekében hangzott el, ama még ma sem teljesült égi akarat jegyében, hogy az embernek a maga társadalmi tökéletesülése érdekében az önző szeretet szűkös határain túl az önkéntlen, vagyis önmegtartózkodó szeretet erényét kell gyakorolnia.

A kereszténység egész multja, egész teológiája, a szentek, mártírok végtelen sora erről és csakis erről a szeretetről beszél. Arról a szeretetről, melynek bölcselést Buddha fejtette ki a legelragadóbb pontossággal, a humanizmus lényegére legelősebb fényrel rávilágító dialektikával.

— Nem kívánom töletek — mondotta Buddha tanítványainak — hogy szeressétek felebarátaitokat, mert tudom, hogy a szeretet érzései függetlenek akaratunktól. De azt kívánom töletek, hogy gyakoroljátok a szeretet, a könyörületeség és ir-

IME, EZ VÁR ÖNRE, ha nem akadályozza meg idejében a hajhullást!

A kopasz ember akár milyen fiatal is legyen, öregnek látszik. Tegyen intézkedéseket idejében a hajhullás ellen. A tudomány biztos és határozott bizonyítást nyújt a hajnövekedésére. Ez a szer a Trilysin. Néhány hónapi használat után a haj elkezd nőni és szemmel láthatóan sűrűsödik.

Trilysin

megakadályozza a hajhullást megszünteti a korpát. Kapható minden gyógyszerárban, drogériában és illatszertárban.

galom erényét azokkal szemben is, akikkel szemben ezt pusztán érzéseikre hallgatva nem gyakorolnátok. Mert a cselekedet a döntő és nem az érzés, a cselekedet az, mely visszahat érzéseikre és alakítja azokat.

A bibliai parancs legmélyebb értelme is ugyanez: szeresd felebarátodat, annak ellenére, hogy ösztöneid nem sugják ezt neked, tégy jót vele anélkül, hogy méltónak tartanád őt erre.

Emberi történelmünk legsötétebb fejezetéhez tartozik az a felismerés, hogy a legeszményibb szeretet tanát is csak gyűlölettel, sőt mi több: vérrrel és vassal tudták hirdetni és terjeszteni azok, akik

e szeretet elhivatott apostolai voltak. De ezek a tévelygő igehirdetők sohasem vetemedtek arra, hogy a felebaráti szeretet értelmét — sántító és ferdítő rabuliztikával próbálják kiforgatni eredeti értelméből.

Napjaink társadalmi, kulturális és szellemi válságának kellett kirobbannia ahhoz, hogy a legbibliaibb, vagy ha úgy tetszik: legkeresztényibb parancsa félreérthetetlen célzatát olyan célok szolgálatába próbálják állítani, melyek éppoly távol állnak a biblia univerzális, mint a kereszténység fajokon és népeken felülmúló és az emberi egyívétartozásra épült eszményétől.

A százévesek a csendes és nyugodt átlagemberek soraiból kerülnek ki

„Nincs biztos receptje a 100 éves életnek.” A százévesek nyolcvan százaléka szegény ember

Párizs, szept. 12. A modern orvostudományhoz számos esetben intéztek a kérdést: van-e receptje annak, hogy miképp érheti el az ember a száz évet? A kérdésekre csak határozott nemmel lehet felelni. Az emberi lét ugyanis számos alkalmat nyújt arra, hogy az egyén korábban haljon el, mint az szervezetének megfelelne. Mindamellett mindig általános érdeklődésre tarthat számot az, aki a százévesekkel foglalkozik, életmódjukat és szokásaikat tanulmányozza.

Jean de Vignes Rouges vizsgálódása Nagy figyelmet érdemel Jean de Vignes Rouges, az ismert francia orvos a hosszú élet terén folytatott vizsgálódása. Az orvos több, mint négyszáz százéveset vizsgált meg, akik Európa legkülönbözőbb országaiban élnek. Legérdekesebb ezek között talán Ducassou asszony, a legidősebb francia állampolgárnő, aki most mult el 100 éves. Ducassou asszony Toulousében lakik és apja egyike volt azoknak, akik Nagy Napoleon hamvait Szent Ilona szigetéről hazahozták Franciaországba. Az öreg Ducassou életmészéti tiszt volt az egyik francia hadihajón.

Nem érdektelen, amit Jean de Vignes Rouges a százéves kor eléréséről mond általában. A híres francia orvos nemcsak a százévesek fizionómiáját és testalkatát vizsgálta meg, hanem a lelki beállítottságot, a képzettséget és a kizártsást is. Mindebből azt állapította meg, hogy a bibliai magas kor elérése teljesen független a földrajzi körülményektől és a környezettől.

— Akik százévesek vagy idősebbek lesznek — mondotta a kutató — rendszerint olyan egyének, akiket általában átlagembereknek szokás nevezni. Ezek az emberek ritkán tesznek olyasmint, ami nagyjelentőségű volna az emberiség szempontjából, nem voltak komplikált természetek, nem voltak szenvedélyesek, vagy különösen temperamentumosak, de nem voltak flegmatikusak sem. A százévesek képzelt tehetsége endszert mérseket, becsvalgyuk mértékletes, nincsenek nagy élményeik, nem ismerik a gyűlöletet, az irigységet, a féltékenységet és a hirtelen haragot. A nyugtalanság és szerelem igen szerény szerepet játszik a százévesek életében. Ezzel szemben a százévesek legnagyobb része csendes, nyugodt átlagember és valamennyit megrendíthetetlen optimista.

Különösen érdekes az a megállapítás, hogy a magas kor elérése egyáltalán nem függ az anyagi életfeltételektől. A százévesek több, mint nyolcvan százaléka szegényes és szűkös körülmények között élte le életét. Ugy látszik ép a gazdagoknak jutott osztályrészül az aránylag korai halál, noha ezek mindent elkövetnek drága orvosok és ápolás révén a hosszú életért. A francia tudós szerint a jelek arra mutatnak, hogy a gazdag választékos étkezés, sok izgalom és túlfeszített életmód és élvezet inkább megrovidíti az életet, semmint meghosszabbítja.

Több, mint száz aggastyán és matróna, akiket Jean de Vignes Rouges megvizsgált, elmondották, hogy életükben gyakran nem laktak jól és sokszor oly nyomoruságos viszonyok között éltek, hogy valósággal koplaltak. Azt szokták mondani, hogy a gond assza meghamarabb az ember sírját, de ugylátszik ez a megállapítás nem egészen állja meg helyét. Legalább is éppen az ellenkezőjét bizonyítják a százévesek, akik közül legtöbb kora gyermekkorától kezdve anyagi gondokkal küzdött és jónéhány álmatlan éjszakát töltött el, mert nem tudta mihez kezdjen másnap.

— A százévesek — mondotta dr. Rouges — kerülnek a nagy szenvedélyek viharait, nem szeretik a kockázatos és komplikált üzleteket és egyáltalán nem önzők. Inkább vidéken élnek, mint a nagyvárosban, szeretik a természetet és órákig kóborolnak magányosan a mezőkön, anélkül, hogy unatkoznának. Mértékletesek mindenben. Lassan élnek és lassabban égnék el.

Nagyon érdekes tény az, hogy a százévesek között sok a horgász. Nagyon kevés közöttük viszont a szellemi foglalkozásu egyén. Legtöbb százéves azok sorából kerül ki, akik egész életükön át meglehetősen nehéz fizikai munkát végeznek. Bár általában az asszonyok tovább élnek, mint a férfiak, az európai százévesek között egyforma számmal vannak férfiak és nők.

A dohányosok és borivók Remélhetnek

A dohány és az alkohol barátai megvizsgálatódhatnak, mert a francia orvos vizsgálódásai bebizonyították, hogy az alkoholtól vagy a dohányzástól való tartózkodás egyáltalán nem biztosít hosszú életet. Dr. Rouges százéveseinek hetven százaléka állandóan ivott bort s sört még százéves korában is dohányzott is, természetesen, igaz, hogy nem mértéktelenül. Ha azután megkérdezte az ember egyik vagy másik aggastyánt: miképp érte el a magas kort, mindegyik valamilyen „orvosságra” hivatkozott. A 104 éves Yves Prignet, a legöregebb francia annak tulajdonitja magas korát, hogy negyven évét a nyílt tengeren töltött. Egy holland matróna annak tulajdonitja magas korát, hogy csak főzeléket és sajtot evett, egy százéves skót pedig annak, hogy egész életében csak húst és kenyert evett. Nincs „biztos” receptje a százéves életnek.

Iskolakönyv IRÓ-RAJZSZER
LEPAGE-NÁL JO. OLCSÓ

WIZO A zsidó Ország

HIVATALOS LAPJA

Babylon vizeinél...

Amikor az ellenség Izráel népét Babyloniába száműzte, egy chasdeus Babyloni vizeinek partjára vezette őket, levette csuklóikról a bilincset, visszaadta nekik hárfáikat és — eledelt tett eléjük. De a leviták nem akartak enni az ellenség ételéből és némán ültek a folyó partján. Hárfáikra néztek és figyelték a hangokat, melyeket a hurokon átsuhanó szelő csalt ki: a hazájuk iránti vágnak a sóhajai voltak ezek. Egő könnyek pergették végig arcukon és behullottak a folyó vizébe. De egyetlen pillanatig sem keveredett el könnyük a folyó vizével és nem is tog soha elvegyülni.

Babylonia fejedelmei, a vének és a helytartók összegyűltek a leviták körül, felszóltatták egymásközt a Jeruzsálemi zsákmányt és nagy lakomát rendeztek hazánk legfinomabb gyümölcséből és Libanon borából. Midőn azonban a bortól megmámorosodtak, követelték a levitáktól: „Énekeljétek nekünk diadalmi éneket, mely arról szóljon, hogy a mi seregeink legyőzték a ti vízeiteket!”

A leviták fölemelkedtek, elrejtették hárfáikat a parti fűzfák lombjai között, megcsontították ujjaiuk hegyét és így szóltak: „A ti győzelmeitek nem tökéletes és Isten szoltárait sohasem fogjátok zsákmányul ejthetni. Hogyan is dicsőíthetnének szoltárral az Urat idegen földön?”

Ekkor a babylonok korbáccsal és skorpiókkal kezdték ostromozni a levitákat és így szóltak hozzájuk: „Ha nem énekeltek nekünk egy győzelemi dalt, úgy halálnak halálával fogtok elpusztulni! Ekkor felállott egy másik csoport levita és elénekelté Dávid király győzelmi szoltárat az Isten népek föött: „Moab a fürdőmedencém, saruimat Edom földjére dobom és a filiszteusok országát elpusztítom.” Végül pedig így énekeltek: „Emlékez, óh, Uram Edom fiaira Jeruzsálem napján, amikor így szóltak: ha elfelednélek, Jeruzsálim, száradjon el a jobbom és tapadjon inyemhez a nyelvem, ha valaha elfelednélek.”

Ekkor Babylonia őrei magasra emelték a leviták gyermekeit és ledobták őket a földre, mondván: „Ha nem énekeltek nekünk győzelmi dalt, úgy megöljük gyermekeiteket.”

Felállott ekkor a leviták harmadik csoportja és így szólt:

„Izrael népe dicsőségben fog élni. Te azonban, Babylonia — dicsőség annak, aki megbosszulja rajtad, amit velünk tettél! Dicsőség annak, aki gyermekeidet a sziklához fogja vágni!”

Igy a leviták minden kísértésnek ellentállottak, nem akarták alávetni magukat és elimerni az ellenség győzelmét. Tudták jól, hogy el fog jönni a nap, amikor gyermekeiknek fia, egy késői nemzedék teljes erejében fog fölemelkedni és vissza fog térni elhagyott hazájába. Az ellenség győzelme csak átmeneti, olyan, mint amikor az éjszaka győzedelmeskedik a nappal föött. Csak egy akad közöttük — Ahasvér volt a neve — megszenstelenített levita, akinek anyja edomita nő volt és mint minden edomita, mindennél jobban szerette az ételt és egy darab kenyérért és egy tál lencsért, amit egész életére megígérték neki, elővette hárfáját és győzelmi dalt énekel a chasdeusoknak.

De ha vidám dalt is énekel és hősiességüket dicsőítette, mindig újra Jeruzsálem üszkös falaira kellett gondolnia és szíve mélyén szomorú volt: éneke így a vidámosság és a bánat vegyülete volt.

Igy történt, hogy a chasdeusok nagy jókedvükben táncoltak, de sokan közülük

sirtak anélkül, hogy tudták volna, miért és a dal nagy indulatokat keltett bennük, egymásnak estek és öldökölték egymást. Ezen a napon a chasdeusok maguk, rengeteg chasdeus vért ontottak.

Ekkor Ahasvérről a következő itéletet írták be a mennyben:

„Azért, mert hárfádat megszenstelenítetted, száműzetésbe fogsz menni, te és a hárfád. És amidőn vidám dalokat fogsz énekelni, az emberek gyászt fognak abból kihallani és sirni fognak, de ha panaszkodni fogsz, akkor az emberek vidámak lesznek és táncolni fognak. Ha részvétellel leszel mások fájdalma iránt, úgy azt mondják majd rólad: „Ez az ember örvend a bánatunk föött.” Ha pedig te is örülni fogsz örömlüknek, azt mondják: „Nézétek, hogy fáj neki a mi ellenségünk leverése!” A világ összes népeit szolgálni fogod hárfáddal és asztalaik alatt a csontokat fogod rágni. Mivel azonban Jeruzsálem elpusztítására gondoltál, mi alatt a chasdeusoknak győzelmi dalt énekeltek, élni fogsz a Messiás eljöveteleig és hallani fogod a leviták dalát, amellyel az Örökkévaló visszavezeti a hazatérőket Cionba.”

Az égen busásan meg akarták jutalmazni a levitákat azért, mert elrejtették hárfáikat és nem szenstelenítették meg azokat, ők azonban így szóltak: „Nincs szükségünk jutalmazásra. Mindent csak magunkért tettünk.”

Ahasvér azonban száműzetésbe ment és még ma is él. Bárhova érkezik, előveszi hárfáját és játszani kezd.

Énekel Jeruzsálem lerombolásáról és siratja a kopár hegyeket, az elhagyott városokat, beszél a rókákról, amelyek zsákmányaikat a szentély falai között fog-

ERICH GOTTGETREU:

Herzl nyomai Jeruzsálemben

Kattognak a kerekék, berobog egy vonat.

Most is, mint mindig, az 1898. év forró októberi napján, ott állt a Szentváros pályaudvarán Mendel Krämer, a török kormány detektívje. Feladata, hogy minden idegennek, akit gyanusnak talál, átvizsgálja a máját, veséjét — és az útlevelét.

Hirtelen a rendőrnőkhöz hivatják. Átnyújtanak neki egy elfogató parancsot, szükség esetén való felhasználás céljából dr. Theodor Herzl wieni lakos ellen... „Jól vigyázzon erre az emberre, minden lépését kövesse és akkor is ügyeljen rá, amikor a német császárral beszél!”

A detektív tiszteleggett.

„Mendel Krämer, titkosrendőr és állítólagos cionista, már Jaffa óta kísért — valószínűleg a török kormány utasítására... írja Herzl a naplójában. 36 évvel később ugyanez a titkosrendőr fogadja a riportert a jeruzsálemi Mee Shearimban levő házában. Ma 63 éves, még mindig a rendőrség politikai osztályának szolgálatában áll — persze most angol szolgálatban.

„Tehát Ön ment Herzl elé Jaffába?”

„Igen. Először meglátogatta a rechothi és rislon-le-cioni kolonistákat. Mindjárt bemutatkoztam neki, megmondtam, hogy meg vagyok bízva a felügyeletével, de tölem mitse tartson, mert magam is cionista vagyok. Jeruzsálemben érkezve, nagyon rosszul volt, 38 fokos

gyasztják el. Az emberek hallgatják őt és így szólnak: „Milyen vidám ez az énekes és milyen jókedvű dalokat énekel!” Mind köréje gyűlnek az esküvők alkalmával, nagy lakomákat rendeznek, énekelnek és táncolnak az ő szomorú dallamaira és csontokat dobálnak neki az asztal alá.

Néha azonban Jeruzsálem pompájára gondol Ahasvér, az erdők madaraira, a kaszapengésre, büszke ifjaira, ilyenkor megszállja lelkét az öröm szelleme és hárfáján ezt játssza: „Az Örökkévaló visszavezeti népét Cionba, öröm tölti el lelkemet...”

Az emberek hallják és így szólnak: „Oh milyen fájdalmasan panaszkodik ez az ember! Mennyi fájdalom csendül ki a hárfá hangjaiból!”

És a gyászolók elhozzák halottaikat, körülülék Ahasvért, vele együtt siratják a halottat és megkínálják őt a halotti torból.

Ahasvér idegen az emberek között, akik fűzik őt országról országra. Ismeri az egész földet. Hárfája már sok halottat elsiratott és sok fiatal párt kísért az oltár elé. Ismeri az egész világot, de őt senki sem ismeri.

Hárfájának már minden hurja elpatant és csak egy maradt épen. Ezen siratja a halottakat és ezen játszik az esküvőkön. Azok a hárfák azonban, amelyeket Babyloni vizeinél a fűzek lombja közé rejtettek a leviták, még most is ott vannak és a fák elrejtik őket. Azóta sok fa elpusztult, egész erdők leégtek, de azok a fák, amelyek a hárfákat rejtik, most is frissek és virágzóak. Nem az égi harmat táplálta őket, hanem az üldözöttek és elhagyottak könnyeit hozza a szél hozzájuk és azzal hinti be őket.

Egyszer egy évben az éjféljében, Tisa beavkor, amikor a haragos Isten nagyot toppant lábával az égbolton és zo-

kogó panaszra hívja népét Jeruzsálem elpusztítása föött, akkor áthatol a szél a lombokon és meglegyinti a hárfák hurjait, melyekből megrázó méódia, az egész világ jajkiáltása hallszik. Ha élő ember hallaná ezt a hangot, menten meghalna és a halott feltámadna töle.

A föld megnyílik, a sírokból kiszállnak Izrael hősei és feltámadnak: Joáb és serege, a Makabeusok, Barkochba és vitézei. Szájukból mennydörgés hallatszik, szemükben villám cikázik... a levegőben kardok suhognak és zászlók lengenek!

Vörös felhők huzódnak végig az égbolton: Izrael kiontott vére ez, mely az égbekiáltott és vörös felhővé vált.

A szegény lelkek lebegnek az űrben és egy mennydörgő hang így kiált: „Eljött a bosszu és a harag napja! Borzalmas nap!”

Jaj annak az embernek, aki ellen ezek a kezek föemelkednek. Halkan, nesztelenül járkálnak. Ugy suhannak a holdfényben, mint az árnyak.

Ebben a pillanatban azonban a sátán észreveszi, hogy mi történik a földön. Egy lendülettel felrepül a földre, megkeresi Ahasvért, megtalálja épen akkor, midőn hárfáján egy esküvőn játszik. A hárfá hangját magához ragadja és elviszi Babyloni vizeihez. A hang elvegyülni a többi hangok közé és megszensteleníti azokat.

A melódia elhalikul. A hősök visszatérnek sirjaikba. A föld becsukódik az ég bezárl a villámok kialusznak, a zászlók eltűnnek és a lelkek láthatatlanná válnak.

Igy van ez minden év Tisa beav napján. Nincsen megadva minden embernek, hogy ezt lássa, de néha megtörténik.

Egészen addig, amíg Ahasvér hárfáján az utolsó hur is elpatant, akkor...

De hogy akkor mi fog történni, azt nem szabad leleplezni.

nem látnám-e vendégül dr. Herzl és barátait. Elutasítottam: Most a császárt akarom látni, meg aztán feleségemmel is meg kellene beszélni...”

De aztán a szívére hallgatott és mást határozott.

„Ó, dr. Herzl nagyszerű ember volt. Igazi nemes lélek, mélységesen művelt ember...”

Marx háza ott áll még a Mamilla utcában. Herzl két szobájában hét év óta lakik egy keresztény arab női szabó. A földszinten szappanüzlet. Emléktábla nincs.

1898. november 2-án fogadta hosszabb audiencián Vilmos császár a cionista küldöttséget.

Jeruzsálemi barátainak Herzl nem sokat mondott a császári fogadtatásról. Menekülni akart a kiváncsiskodóktól és kirándult Mocába.

„Nagyon szép szállóm van, meg akartam mutatni dr. Herzlnek” meséli Broze úr, ki még most is Mocában lakik, a Jeruzsálemtől délre elterülő szép hegyi telepen. „Később küldtem neki egy üveg bort saját termésből Wienbe.” Megkösönte: „Iszom az Ön és a telep egészségére, ahol a cédrust ültettem.”

A cédrus már nem létezik. „A törökök kivágták a háború alatt, mondja Broze úr. November 3-án tért vissza Herzl barátai Jaffába.

„Elutazás előtt” meséli Mendel Krämer, „neki ajándékoztam az elfogató parancsot.”

Herzl nem beszél naplójában erről az ajándékról. Életrajzai sem tudnak róla.

fej

Bere
parzt

HIR

Igazolatla

Egy temesvári gyermek

Temesvárnak szomszédja Strauss Lajos első licet előtti lapja a robogó gát. Ez a szokatlan gát frázta mindazokat, a ben tul minden szimp magyarázatokon, súlyunk egyik tragikus t

Felnőttnél az öngyilkos felbomlott idegzet vég keresésének konkluzió pillanatnyi kétségbe menekülés, vagy néha hatatlan szálamak csoboló műve? Ki tudja? ban könnyen tul alá ben gyenge s talán al ráju gyermeki lélek. közvetlen oka Strauss közlésének?

Mint annyi sok más kis Strauss Lajos is e tantárgyból. A diákok szik tulságosan zokon rontott vakációjukat s azonban még sem bir otthon a teljes igazat hazudott. De most csomolt be édesapjának. gyelte magát. A nyár s a kis Lajos félve-temberre, mikor majd „bűne”. A pótvizsga is elérkezett. Mi melletal, elkéseredett lélek fogta unokáját, hogy kolába. De ő szabad menni. Torkát fojtog. Mi lesz most? Minde nem megyek. Nagya tak el. Utközben még kerülhetetlen, közleg hatatlannak érezte, csinyje leleplezésénél. Kiszabadította kezét réből, Notta megyek. egyedül. Visszaford megzsabadult a legos szegénytől. De mi leapa az iskolában valágra és azonnal adacos vonakodását éterését. Tehát mit c? Hogy menjen haza? eddig apja sohasem v nagyon fél. Miért is ciát is a nyáron? J tudnék csinálni? M csinálni, ha nagy be már ilyet. A multko szonló egy katonával. mi baj, jó lesz minde már ő is tul lenne. már eközben az állo. Egy teheneket örsz. közelen. Futkosna. Talán egyideig meg gáról. De nem soká a félelem. Mi lesz, ha vége lenne már már. Rohanva, szág. Egy szempillantás kelkében... pótvizsga tudta a franciát is Katona... igen... ig Lajos, mielőtt még lyozhatta volna, be szörnyetegbe. Ő az Nem gondolt a szül ra, reszkető nagyap és osztálytársak könygy jó lesz minden.

fejfájás ellen Beretrás parztilla!

HIREK

Igazolatlan órák...

Egy temesvári gyermektagédia ma'gójára

Temesvárnak szomorú szenzációja van. Strauss Lajos első liceumista tanuló pótvizsga előtti napon a rodogó vonat elé vetette magát. Ez a szokatlan gyermektragédia mélyen felrázta mindazokat, akik e megrendítő esetben túl minden szimpátiá, bünbakot kereső magyarázatokon, súlyosan neuraszténias, korunk egyik tragikus tünetét látják benne.

Felütnél az öngyilkosság rendszerint egy felbomlott idegzet végső, kétségbeesett kiuteresésének konklúziója. Gyermeknél? Vajjon pillanatnyi kétségbeesés okozta öntudatlan menekülés, vagy néha távoli átöröklődés látáhatatlan szálaival csak alkalomra leső romboló műve? Ki tudja? Mindkét esetben azonban könnyen hull alá az ellenálló képességében gyenge s talán alapjaiban káros strukturájú gyermeki lélek. Mi volt mégis a külső, közvetlen oka Strauss Lajos szomorú elhatározásának?

Mint annyi sok más diákkal is megesett, a kis Strauss Lajos is elbukott pótvizsgára két tantárgyból. A diákok ezt általában nem veszik túlságosan zokon, legfeljebb a kissé elrontott vakációjukat sajnálják. Strauss Lajos azonban még sem bírta ki. Be sem vallotta otthon a teljes igazat, pedig eddig sohasem hazudott. De most csak egy tantárgyról számolt be édesapjának. Talán félt, talán szégyelte magát. A nyár lassan, kinosan mulott s a kis Lajos félve-remegve gondolt a szeptemberre, mikor majd kiderülhet az ő nagy „bűne”. A pótvizsgára való jelentkezés napja is elérkezett. Mi mehetett végbe ebben a fiatal, elkecsereedett lélekben? A nagypapa kézenfogta unokáját, hogy együtt menjenek az iskolába. De ő szabadkozott, nem akart vele menni. Torokát fojtogatta, szorongatta a sírás. Mi lesz most? Minden kitudódik. Nem, nem, nem megyek, Nagypapa! Mégis együtt indultak el. Utközben még jobban rádöbönt a kikerülhetetlen, közelgő veszedelemre. Kibirhatatlannak érezte, hogy jelen legyen saját színyje leleplezésénél. Nem, ezt nem bírni ki. Kiszabadította kezét nagypapa széles tenyeréből. Nem megyek. Menjen csak Nagypapa, egyedül. Visszafordult. Ugy érezte, hogy megszabadult a jegcsunyább, a legmegalázóbb szégyentől. De mi lesz ezután? Mert Nagypapa az iskolában valóban rá is jött a turpisságra és azonnal megértette a kis unoka dacos vonakodását és a féltől való visszavonulást. Tehát mit csináljon, mi lesz most? Hogy menjen haza? Talán ki is kap, pedig eddig apja sohasem verte meg. De most, most nagyon fél. Miért is nem vallotta be a franciát is a nyáron? Jobb lett volna úgy. „Mit tudnék csinálni?” Mit szoktak az emberek csinálni, ha nagy bajban vannak? Hallott ő már ilyet. A multkor is történt valami hasonló egy katonával. S akkor nincs már semmi baj, jó lesz minden. Milyen jó lenne, ha már ő is túl lenne mindenen... Ki is ért már eközben az állomáson túl elterülő rétre. Egy teheneket őrző gyermekkel találkozik a közelben. Futkosnak, játszadoznak együtt. Talán egyideig meg is feledkezett szomorúságáról. De nem sokáig. Visszaszuhant lelkébe a félelem. Mi lesz, mi lesz? Hogy szeretné, ha vége lenne már ennek. De ni, ni, jön is már. Rohanva, száguldva közeledik a vonat. Egy szempillantás alatt újból végigkavarog fejkében... pótvizsga... Nagypapa már megtudta a franciát is... mit csináljak?... Katona... igen... így jó lesz, s a kis Strauss Lajos, mielőtt még játszótársa megakadályozhatta volna, belerohant a dübörgő vasútvonalba. Ő azt hitte, hogy így jó lesz. Nem gondolt a szülők életre szóló fájdalomra, rezkető nagypapa zokogására, a tanárok és osztálytársak könnyeire. Ő azt hitte, hogy így jó lesz minden...

Ujból megnyit az iskola. A második osztály egyik padjában üresen áll egy hely. „Strauss Ludovic!” Csend. „Absent”. Hiányzik. Igazolatlan órákat fog kapni. Nem lett volna szabad, nem volt oka a francia miatt hiányozni — örökre. (—)

Az Egyesült Államok 1894-ben... A sok bomba, repülőgép és vonat után szinte jól esik látni egy filmet, amelyből mindezek hiányoznak. A Titkos Futár legújabb Dick Foran darab bemutatóját láttuk a Select-mozgóban. Dick Foran kedvencünk, mert szép csengő hangja mellett nagyszerű sport ember. Eső-ranguan lovagol és uszik és nagyszerűen kezeli a fegyvereket. Legújabb filmje az 1864-es években játszódik az Egyesült Államokban. Még nincs egy használatban a vonat, mint ma, a repülőgépet és a bombákat sem ismerik. Diliszanszon vagy tóhátton teszik meg hosszabb utjukat az emberek. Údítóhat a film. Különösen dicséretet érdemelnek a felvételek, melyek az Egyesült Államok legszebb vidékein készültek. Dick Foran partnere a szép Paula Stone.

A dagály gyermekei. Az Északi-tenger partjain élő népek régi babonája, hogy dagály idején sokkal több gyermek születik, mint apálykor, azonkívül a dagály gyermei egy fejlődésben, mint józanságban messze meghaladják az apálykor született sorstársaikat. Ezt a babonát most Kirchhof dr. és munkatársai tudományosan is igazolták a kieli klinikán. Az általuk megfigyelt és két évtized óta pontosan feljegyzett adatok szerint Északnémetország 20 városában a születések 77 százaléka a dagály idejére esik, vagyis naponta kétszer 6-6 órai időközre. A 77 százalékból csupán 6,5 százalék könnyelhető el halandóságnak, míg az apály gyermekei közt a halandóság átlagban 11 százalék. A különös jelenség okai a tudósok szerint kozmikus hatásokban keresendők. Köztudomású, hogy a Föld életrendjét és természeti munkáját a világűrbeli érkező sugár zások nagyon befolyásolják. Kirchhof ennek tulajdonítja a születések körül megállapított különösségeket is.

Boldongomba szedésre is rávetemedik a német horogkereszt. A boldongombát is megetik a német népe, mégpedig nem jelképesen, hanem valójában. Helyesebben: először megettették a népet a náciizmus boldongombájával s most, hogy megmérgezték lelkileg, megmérgezik majd testileg is. Kisütötték ugyanis a horogkeresztet vegyészre, hogy a boldongombát egészen jól lehet használni népelemezésre és takarmányozásra is. Fából olajat meg vaját sajtólnak, vadgesztenyéből szap pant főznek, a fenyők tüleveléből vattát csinálnak, a fakeregből kakaót, a hulladékfából, fűrészpórból, forgácsból cukrot és — az emberből állatot.

PARIS
PÁRATLAN FOGALOM

SOIR DE PARIS
puder és kölniviz
páratlan készítmények

BOURJOIS
PARIS

MINDEN EGYES
PUDERDOBOZBAN EGY
FLACON „SOIR DE PARIS”
PARFUMOT TALÁL

Rekvirálási összeírás kezdődik Kolozsváron. A rendőrkészvétel közli, hogy a rekvirálásról szóló törvény végrehajtási utasításának 71. szakasza alapján megkezdik az összeírásokat. Az összeírás a következő kategóriákra vonatkozik: 1. Lakások és különböző menedékhelyek katonatisztek, csapattestek, állatok és anyagok számára. 2. Állatok, ló és szekér-felszerelések, járművek és biciklik. 3. Különböző drótok és huzalok. 4. Vízi járművek. A műveletet azért hajtják végre, hogy ez tájékoztató legyen mozgósítás esetén. Természetesen nincs szó tényleges rekvirálásokról.

Színházi konjunktúra. Modena közelében, Storch faluban betörök ellopták egy vándor színházi társulat pénztárszekerényét. Átvitték egy szomszéd faluba, ahol nagy izgalommal feltörték. Pénz helyett csak egy kiéhezett egérszaládót találtak benne.

Ügyvédi hír. Dr. Klein Endre ügyvéd irodáját str. Regina Maria 44 sz. alatt megnyitotta. Telefon 10-68.

Fejér Sándor okl. hegedűművész, a Goldmark filharmoniai társaság hangverseny-mestere, tanításait megkezdte. Jelentkezések d. e. 10-1, délután 3-6-ig lakásán str. Ságuna 16/a.

Az a-deali úsz pompázatos szépségeit élvezik a Stána de Valei világhíres nyaralóhely késői vendégei. A nyaralóhely tökéletes komfortot nyújt remek szállódjával és a legnagyobb üdülést keltő fekvésével. A világ minden részéről vannak itt vendégek.

László Kató diplomás nyelvtanár tanítását szeptember 1-től újra megkezdte. Vált román-német-angol irodalom és nyelvtan-kéket. Calea Marechal Foch 39. I. et. Telefon 24-90.

SZOVATAN
természetes meleg gyógyfürdőn utasozás-
ban napi penzle személyenként
120 lej

Viola Gloria, az Opera v. primaballerinája balettiskolájába beiratkozni lehet naponta délelőtt 12-1ig és délután 7-8-ig magán-órákra és olcsó 8-10 személyes csoport oktatásra. Str. N. Iorga 5.

Visszatekintés a bécsi divatbemutatókról, van szerencsém értesíteni az igen tisztelt hölgyközönséget, hogy rajzkollekciómban a legjobb párizsi házak modelljei vannak, úgy ruhákban, mint kosztümökben, amelyeket én eredeti kreációkban tekintettem meg. Remélem a hölgyközönség megtisztelő látogatását. Löwy Jolán női divatterme Cluj, Regele Ferdinand 6. emelet.

DIÁK JELSZÓ:
JÓ ÉS OLCSÓ
LEPAGE

Ma, vasárnap a ROYAL mozgóban páratlanul ragyogó filmszenzáció!

Jean Harlow és Robert Taylor
első és utolsó közös filmje:

„Önagysága inasa”

Feltétlenül nézze meg, mert örökre bánni fogja, ha elmulasztja ezt az alkalmat.
Előtte Fox journal.

Monopol Metro Goldwyn film.

Szerelmi házasságot kötött egy 104 éves georgiai földműves. Newyorkból jelentik: Egy Jahm Billingsley nevű 104 éves georgiai földműves tegnap házasságot kötött Perla Ledbeltet 52 éves özvegyasszonnyal. Az újdonsült férj kijelentette az újságíróknak, hogy tényleg kissé későn nősült meg, de házassága őszinte szerelmi regény szép befejezését jelenti.

Wald Bella oldeveles francia nyelvtanáró kitűnő pedagógus, tanítását újból megkezdte Goga Octavian 7. II. em. (Sétaterén).

Szerelmi dráma egy színen megvált küszöbén. Nagyszínenbeli jelentik: A színen megvált Tiamács közönségen véres szerelmi dráma történt. Rusu Gheorghe 35 éves munkást, aki a Feltrimelli-telep felelősen dolgozott és akinek felesége és három gyermeke van, Bledea Petru munkástársa szolgálatából hazatérve saját házában feleségével kapta rajta. A két munkás először veszekedni majd verekedni kezdett és végül is a megcsalt férj, Bledea Petru fejszével rontott reá vetélytársára, akit a helyszínen megölt, majd önként jelentkezett a csendőrségen.

Reklám hét!

Porcellánt, disztárgyakat, kristályokat mélyen leszállított árban árusítunk! Tekintse meg kirakatainkat!

„PAX”
Cluj, Calea Marechal Foch 6.

Időjárásjelentés. Csökkenő légnyomás, váltakozó felhőzet, többnyire borús ég az ország nyugati és keleti részeiben, enyhé déli szél, csökkenő hőmérséklet, esők Erdélyben és északon, valamint a Dumavölgyében. Ma délelben a fővárosban 28 fokot mértek.

A népus delegációt akar küldeni Genfbe? Londonból jelentik: Abesszinia egykori császára tegnap a londoni abesszin követéségen tanácskozott abban a kérdésben, hogy küldjön-e abesszin delegációt Genfbe?

Epekő-, vesekő- és hólyagkőbetegség, valamint azok, akik húgysavas sók túlzott fogyasztásában és közsívnyben szenvednek, a természetes „Ferenc József” keserűviz használata által bélműködésük elrendezését, emésztésük előmozdítását és állapotuk javulását érhetik el. Az orvosok ajánlják.

Windsor herceg és felesége a Hortobágyon. Budapestről jelentik: A Magyarországon tartózkodó Windsor Eduard herceg és felesége ma reggel a bomsodivánkai kastélyból kirándulást tettek a Hortobágyra.

Az angol vezérkar főnök a német hadgyakorlatokon. Londonból jelentik: Devereil tábornok, az angol haderők vezérkarának főnöke részt fog venni a német hadgyakorlatokon.

Köszönetnyilvánítás. Ordentlich Adolf és neje Dej ezuttal fejezik ki köszönetüket rokonainknak, barátainknak és ismerőseinknek esküvőjük alkalmával hozzájuk juttatott jókívánásaikért.

Nagy árfolyamesés a newyorki tőzsdén. Newyorkból jelentik: Tegnap nagy árfolyamesés volt, ami több igen szilárd címetet is érintett. A beszz az európai helyzet által keltett aggodalommal magyarázható. Tegnap 2,300.000 kötvény cserélt gazdát, amire ebben az évben nem volt példa.

